

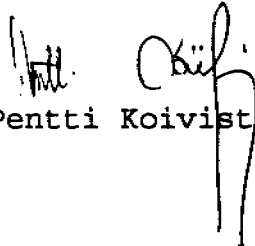
Till arbetspensionsanstalterna

STATENS PENSIONSREFORM

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om statens pensioner (RP 96/1993 rd) bifogas.

Reformen träder i kraft 1.1.1994.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Pentti Koivisto

Helena Tapio

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till ändring
av lagstiftningen om statens pensioner**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Det föreslås att statens pensionssystem ändras så att pensionsåldern för personer födda efter 1939, som omfattas av systemet och som innehar fortlöpande anställning, på lång sikt och gradvis blir 65 år, att pensionens målsatta nivå blir 60 procent av pensionslönen och att tillväxttakten blir 1,5 procent per år. Ändringen skall gälla personer som står i tjänste- eller arbetsförhållande till staten, huvuddelen av tjänsteinnehavarna vid grundskolor och gymnasier, anställda vid vissa inrättningar som har rätt att få statsunderstöd samt vissa andra persongrupper som omfattas av statens pensionssystem.

I statens pensionssystem föreslås dessutom vissa ändringar som skall stödja äldre arbetstagares fortsatta arbete. Den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension när det gäller personer födda efter 1939 skall enligt förslaget höjas från 55 år till 58 år. En person som är i en långvarig anställning garanteras den pension som han har tjänat in vid 55 års ålder oberoende av eventuella senare sänkningar av lönenivån. Det föreslås vidare att

pensionstillväxten blir snabbare än normalt för äldre personer som fortsätter att arbeta, samt vissa ändringar som är ägnade att underlätta pensionstagares återgång till arbetet. För det fall att intjänandet av pension avbryts av bl.a. arbetslöshet, rehabilitering eller yrkesutbildning föreslås det att pensionskyddet kompletteras med ett arbetspensionstillägg. Det föreslås även en översyn av villkoren för arbetslöshetspension och en förlängning av den tid under vilken ett förhandsbeslut om individuell förtidspension är bindande.

Det har i samband med den inkomstpolitiska uppgörelsen avtalats att propositionen avläts. Ändringsförslagen som gäller äldre arbetstagares fortsatta arbete överensstämmer i huvudsak med de ändringar som föreslagits för den privata sektorns arbetspensionssystem.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft vid ingången av 1994. Det föreslås att ändringarna som gäller pensionsåldern, den målsatta pensionsnivån och pensionstillväxten för personer i fortlöpande anställning börjar tillämpas vid ingången av 1995.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida		Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1	4. Beredningen av ärendet	7
ALLMÄN MOTIVERING	3	DETALJMOTIVERING	8
1. Nuläge	3	1. Motivering till lagförslagen	8
1.1. Personer som omfattas av lagen om statens pensioner samt nivån på pensionskyddet	3	1.1. Lagen om statens pensioner	8
1.2. Pensioneringsåldern och likriktning av förmånerna	3	1.2. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner	17
1.3. Statens pensionsutgift och finansieringen av dem	3	1.3. Lag om ändring av lagen om statens familjepensioner	17
1.4. Nya arbetstagares pensionsskydd från ingången av 1993	4	2. Ikraftträdande	18
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen .	4	3. Lagstiftningsordning	20
2.1. Ändringar av pensionsnivå och pensionsålder i fråga om personer som har anställning	4	LAGFÖRSLAG	22
2.2. Ändringar av pensionsskyddets nivå i fråga om personer i fortlöpande anställning som har rätt att välja en lägre pensionsålder	5	1. Lag om ändring av lagen om statens pensioner .	22
2.3. Övriga ändringar av pensionsskyddet för personer som omfattas av statens pensionssystem	5	2. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner	33
3. Propositionens verkningar	6	3. Lag om ändring av lagen om statens familjepensioner	34
3.1. Ekonomiska verkningar	6	BILAGA	36
3.2. Övriga verkningar	7	Parallelltexter	
		1. Lag om ändring av lagen om statens pensioner	
		2. Lag om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner	
		3. Lag om ändring av lagen om statens familjepensioner	

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Personer som omfattas av lagen om statens pensioner samt nivån på pensionsskyddet

För närvarande omfattas cirka 260 000 personer av statens pensionssystem. Av dem står cirka 205 000 i tjänste- eller arbetsförhållande till staten, cirka 45 000 är tjänsteinnehavare i kommunernas grundskolor och gymnasier och cirka 10 000 står i arbetsförhållande till inrättningar eller samfund som får statsunderstöd. Bolagiseringen av statliga inrättningar verkar under 1990-talet minska på antalet personer som omfattas av statens pensionssystem.

Statens pensionssystem härstammar från första århundradet. Det reviderades genom lagen om statens pensioner (280/66;StPL) och lagstiftningen i samband med den som trädde i kraft 1967. Avsikten med reformen var då att i statens pensionssystem införa samma principer som lagen om pension för arbetstagare (395/61;APL) från början av 1960-talet grundade sig på. Statens pensionsstadganden har också därefter i fråga om grundprinciperna likriktats med APL genom att ändringar motsvarande ändringarna av APL till tillämpliga delar även genomförts i lagen om statens pensioner. Statens pensionssystem avviker dock från den privata sektorns system på närmast tre sätt. För det första är statens allmänna pensionsålder 63 år, medan APL-systemets pensionsålder är 65 år. För det andra tillväxer statens pensioner för den som har fortlöpande anställning med 2,2 procent i året, medan APL-pension tillväxer med 1,5 procent i året. För det tredje är den målsatta nivån för statens pensionsskydd i fortlöpande anställning 66 procent av lönen, medan APL-pensionens målsatta nivå är 60 procent av lönen. Dessutom har vissa persongrupper pensionsålder och pensionering ordnats på ett avvikande sätt bland annat inom försvarsmakten, gränsbevakningen, fångvården, undervisningsväsendet, järnvägen och polisen.

1.2. Pensioneringsåldern och likriktning av förmånerna

Den faktiska pensioneringsåldern i Finland är också internationellt sett exceptionellt låg.

De olika nya pensionsslag som infördes i våra pensionssystem under 1970- och 1980-talen, bland annat flexibel pensionsålder och arbetslöshetspensionen, har lett till att endast cirka en tiondedel av arbetstagarna numera ålderspensioneras vid 65 års ålder. Inom statens pensionssystem avviker pensioneringen inte i större grad från de övriga finländska pensionssystemen. Uträknad enligt medianen är pensioneringsåldern inom statens pensionssystem under de senaste åren 59,2 år, vilket i stort sett är densamma som inom APL-systemet.

Att statens pensionsförmåner är bättre i jämförelse med den privata sektorns pensionsförmåner har uppmärksammats i olika sammanhang redan från och med 1960-talet. Statens pensionsförmåner har en historisk förklaring. Under innevarande årtionde har den offentliga sektorns tjänstgöringsförhållande till sin natur närmat sig det privaträttsliga arbetsförhållandet. Statens hela personalpolitik och -administration reformeras för närvarande. Detta motiveras av att behovet att öka statens servicekapacitet. Staten måste vara konkurrenskraftig i jämförelse med andra sektorer. I fortsättningen kommer marknadsmekanismerna att i ökande grad styra bestämmandet av förmånerna. En oundviklig utvecklingsriktning är att förmånerna likriktas. Det finns inte mera grunder för att förmånerna är bättre inom den offentliga sektorn än på den övriga arbetsmarknaden.

1.3. Statens pensionsutgifter och finansieringen av dem

År 1993 beräknas statens pensionsutgifter vara cirka 11 miljarder mark, dvs. sex procent av statsbudgetens slutsumma. Av pensionsutgiften består cirka 8 miljarder av pensioner som grundar sig på statliga anställningar och cirka 3 miljarder av pensioner som grundar sig på anställningar hos kommuner eller vid privata inrättningar. Pensionsutgiften utgör cirka 25 procent av lönesumman för de personer som har anställning och omfattas av pensionsskyddet. Antalet pensionstagare är för närvarande cirka 220 000.

Statens pensioner betalas tillsvidare direkt från statsbudgeten enligt ett s.k. fördelnings-system. Statens pensionsansvar från tiden före

1990 som saknar täckning är cirka 200 miljarder mark. Man har inte försökt täcka ansvaret och det är inte heller möjligt. För framtida pensioner har man försökt reservera sig med hjälp av statens pensionsfond som grundades i början av år 1990. Pensionsfondens uppgift är att genom att uppbära pensionspremie av arbetsgivaren och pensionsavgift av arbetstagarerna till pensioner fram till 2007 fondera ett belopp som är 1,5 gånger lönesumman för de personer som omfattas av pensionsskyddet eller nästan 50 miljarder mark. Tillsvidare betalas inte några pensioner ur fonden, utan avsikten är att med hjälp av fonden reserverar sig för tiden efter 2005. När de stora åldersklasserna som föddes efter kriget pensioneras väntas pensionsutgiften i förhållande till lönesumman för de som omfattas av pensionsskyddet fördubblas, även om antalet statsanställda är detsamma som idag.

1.4. Nya arbetstagares pensionsskydd från ingången av 1993

Av ovan förklarade skäl i anslutning till finansieringen av pensionerna och personalpolitiska skäl, har pensionsskyddet för nyaanställda som omfattas av statens pensionssystem ändrats från ingången av 1993 genom lagar om ändring av lagen om statens pensioner (1599/92 och 1600/92) så att det i huvudsak motsvarar nivån i APL-systemets grundvillkor. Pensionsåldern för dessa nyanställda är 65 år, pensionen tillväxer med 1,5 procent i året och pensionens målsatta nivå är 60 procent av pensionslönen. Motsvarande ändringar har gjorts i det kommunala pensionssystemet. Också militärpensionssystemet har ändrats så att de som anställs den 1 januari 1993 eller därefter kan få militärpension i allmänhet först när det uppnått 55 års ålder.

Efter dessa ändringar ändras statens pensionsskydd långsamt under cirka 40 år så att det motsvarar grundvillkoren i APL-systemet. Ändringen gäller förutom alla nyanställda också sådana personer som tidigare har haft anställning som omfattats av statens pensionsskydd, men vars anställning har upphört eller upphör och en ny anställning börjar senare. Dessa ändringar minskar statens pensionsutgift märkbart först efter år 2020. Ändringarna gäller pensionssystemet och tidigare tjänstgöringsförhållanden inom den offentliga sektorn påverkar inte den nyanställdas ställning.

En övergång till det nya systemet på så sätt att ändringarna endast gäller nyanställda är inte ändamålsenlig p.g.a. den långa övergångstiden och den långsamma verkan som ändringarna har på kostnaderna. För att ändringarna av pensionsförmånernas nivå skall påverka statens pensionsutgift inom en rimlig tid, måste ändringarna utvidgas att omfatta också dem som har fortlöpande anställning.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Ändringar av pensionsnivå och pensionsålder i fråga om personer som har anställning

Målet är att ändra pensionsskyddet för dem som har anställning vid årsskiftet 1992—1993 gradvis så att det ungefär motsvarar grundvillkoren i APL-systemet. Med beaktande av skälighetssynpunkter skall de äldre åldersklassernas pensionsskydd bibehållas på nuvarande nivå och de yngre åldersklassernas pensionsförmåner sänkas gradvis i förhållande till anställningstiden så att de allra yngstas förmåner genast ändras så att de ungefär motsvarar förmånerna enligt grundvillkoren i APL-systemet. Det föreslås att det ges en förberedelse-tid för ändringarna så att de kan träda i kraft den 1 januari 1995.

Det föreslås att de som har fortlöpande anställning indelas i grupper enligt födelsetid. Personer födda före 1940, dvs. de som är minst 55 år har kvar sitt pensionsskydd enligt den nuvarande lagen. Pensionsåldern för dem som är födda åren 1940—1959 höjs gradvis från 63 år till 65 år och pensionens målsatta nivå sänks från 66 procent till 60 procent beroende på den anställningstid som de vid utgången av år 1994 har och som räknas till godo för statens pension enligt följande tabell.

Pensionstid 31.12.1994 minst	Pensionsålder	Målsatt nivå
30 år	63 år	66 %
25	63 år 4 mån	65 %
20	63 år 8 mån	64 %
15	64 år	63 %
10	64 år 4 mån	62 %
5	64 år 8 mån	61 %
Under 5	65 år	60 %

Endast anställningstid som räknas som pensionstid för StPL-pension skall beaktas när graderingen räknas ut. Däremot skall inte tidigare anställning hos kommun eller annat samfund inom den offentliga sektorn beaktas.

Det föreslås att efter 1959 föddas pensionsålder blir 65 år och att den målsatta nivån blir 60 procent av pensionslönen.

För alla som hade fortlöpande anställning den 31 december 1992 och vars anställning utan avbrott fortgår till pensionsfallet tillväxer pensionen med 2,2 procent per år till den 31 december 1994. I fråga om pensionsskyddet för personer födda före 1940 föreslås det inga ändringar, vilket betyder att deras pension också från och med 1995 fortsättningsvis tillväxer med 2,2 procent i året. Det föreslås att pensionstillväxten när det gäller personer födda före 1940 som avgår före pensionsfallet skall vara 2,0 procent i året liksom för närvarande.

I fråga om personer födda efter 1939 föreslås det att pensionen från den 1 januari 1995 tillväxer med 1,5 procent per år. Dessutom föreslås det att tillväxtprocenten höjs med 0,5 procent per år efter att den anställda har fyllt 55 år. Ett villkor för det extra tillägget på tillväxtprocenten är att anställningen fortgår fram till förmånstagarens pensionsfall.

Bland de fortlöpande anställningar som omfattas av StPL finns det omkring 30 000 förmånstagare vars avgångsålder är lägre än 65 år. De som har uppnått sin avgångsålder har rätt till ålderspension redan före sin pensionsålder. Behovet av lägre avgångsåldrar utreds för närvarande i arbetsgrupper inom olika förvaltningsgrenar. Därför föreslås det inte några ändringar beträffande avgångsåldrarna, utan en proposition om denna fråga kommer att överlämnas senare. Också om den successiva anpassningen av det nuvarande militärpensionssystemet till det ny militärpensionssystemet när det gäller officerare och instituttofficerare i fortlöpande anställning överlämnas en särskild proposition när försvarsmaktens och gränsbevakningens utredning blivit färdig.

2.2. Ändringar av pensionsskyddets nivå i fråga om personer i fortlöpande anställning som har rätt att välja en lägre pensionsålder

Inom statens pensionssystem har det sedan gammalt funnits olika grupper med lägre pensionsålder än 63 år. När lagstiftningen om

flexibla pensionsåldrar trädde i kraft den 1 juli 1989 upphävdes de lägre pensionsåldrarna. De personer som då hade fortlöpande anställning garanterades rätt att under en tid på tio år eller före utgången av juni 1999 välja sin tidigare lägre pensionsålder. Det finns fortfarande cirka 60 000 personer i fortlöpande anställning som har rätt att välja pensionsålder. Det föreslås inga ändringar av den tid under vilken de som har anställning som fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet har rätt att välja pensionsålder eller av deras valrätt. De som är födda före 1.1.1940 och har rätt att välja bibehåller också sin nuvarande tillväxtprocent och målsatta nivå.

För personer födda åren 1940—1959 föreslås det att den målsatta nivån graderas på samma sätt som beskrivs i punkt 2.1 på basis av fem år långa anställningsperioder före utgången av år 1994 som räknas som pensionstid. För yngre, år 1960 eller därefter födda föreslås det en målsatt nivå som är 60 procent av pensionslönen.

Det föreslås att pensionens tillväxttakt för personer födda år 1940 eller därefter blir densamma som enligt tabellen i avsnitt 2.1. För personer som sammanlagt har minst 30 år anställningstid som räknas som pensionstid föreslås det ytterligare en garanterad målsatt nivå oberoende av tillväxtprocenten. Deras pension skall alltså vara 60 procent av pensionslönen, även om den pensionsprocent som räknas ut på basis av anställningstiden är lägre.

2.3. Övriga ändringar av pensionsskyddet för personer som omfattas av statens pensionssystem

Regeringen har redan tidigare överlämnat en proposition till riksdagen (RP 26/1993 rd) om sådana ändringar av den privata sektorns pensionssystem som skall stödja äldre arbetstagares fortsatta förvärvsarbete och på så sätt minska antalet förtidspensioneringar. Det föreslås att motsvarande ändringar till tillämpliga delar också görs i statens pensionssystem på följande sätt.

Det föreslås att den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension när det gäller förmånstagare födda efter 1939 höjs från 55 år till 58 år. Det föreslås att den tid under vilken ett förhandsbeslut om individuell förtidspension är bindande förlängs från 6 månader till 9 måna-

der. Det föreslås dessutom att tiden för när pensionen börjar ändras så att den börjar tidigast vid ingången av den månad som följer efter ansökan om förhandsbeslutet, för att undvika en situation när en pensionsökande som får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen eller arbetslöshetsdagpenning får dubbla förmåner och förmånerna måste återkrävas. Det föreslås att möjligheterna för en pensionstagare som får individuell förtidspension att återgå till arbete stöds på så sätt hälften av full pension utbetalas när förvärvsinkomsterna överstiger gränsvärdet för arbetstagare som omfattas av arbetspensionssystemet (1069,86 mark år 1993). Om förvärvsinkomsterna överstiger 60 procent av pensionslönen, föreslås att pensionen lämnas vilande och att den tidigare pensionen börjar utbetalas igen när arbetet upphör. För att stödja invalidpensionstagares återgång till arbetslivet föreslås det att pensionen kan beviljas till samma belopp som tidigare om arbetsprövning misslyckas, om det är två i stället för som för närvarande 1 år sedan den tidigare pensionen upphörde. Det föreslås dessutom att delinvalidpension kan beviljas den som blivit arbetsoförmögen under pågående anställning, och som vill fortsätta i sin anställning på deltid.

När det gäller pensionens belopp föreslås det ändringar som motsvarar ändringarna i den privata sektorns pensionssystem. För äldre förmånstagare som fortsätter att arbeta föreslås en förhöjning av tillväxtprocenten med 1 procent från början av det år då förmånstagaren fyller 60 år. Den förhöjda årliga pensions-tillväxten på 2,5 procent skall enligt förslaget liksom inom APL-systemet endast gälla anställning, men däremot inte återstående tid. Förslaget gäller inte de som redan tidigare från 55 års ålder har det extra tillägg på tillväxtprocenten på 0,5 procent som nämns i avsnitt 2.1. Om anställningen fortgått i över 10 år och förmånstagaren är över 55 år föreslås det att pensionen av denna anställning räknas ut på så sätt att den beräknas särskilt för anställningen fram till det år då förmånstagaren fyller 54 och särskilt för anställningstiden därefter. Om inkomsterna stiger mot slutet av anställningen föreslås det att pensionen beviljas uträknad enligt nuvarande räkningsätt. Det föreslås vidare att pensionen höjs med ett särskilt arbetspensionstillägg om intjänandet av pension avbryts vid ingången av år 1994 t.ex. på grund av arbetslöshet, rehabilitering och yrkesutbildning.

Det föreslås att förutsättningarna för beviljande av arbetslöshetspension ändras så att pensionen kan börja efter det att den pensionsökande har fått enligt förtjänsten avvägd arbetslöshetsdagpenning för maximitiden. Samma krav gäller också den som får grunddagpenning. Enligt förslaget skall dessutom krävas för beviljande av arbetslöshetspension att sökanden under de senaste 15 åren förvärvat arbetat under minst fem år samt att han har rätt att foga återstående tid till arbetspensionen. Det föreslås att stadgandena om den pensionsgrundande lönen ändras på samma sätt som inom APL-systemet, så att arbetstagarnas pensionsavgift skall beaktas i årsinkomsten när pensionslönen räknas ut.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar

Pensionsskyddet för personer som anställts år 1993 eller anställs därefter har genom ändringar av StPL vilka trätt i kraft vid ingången av år 1993 ändrats så att det i huvudsak motsvarar nivån enligt grundvillkoren i APL. Genom att den föreliggande propositionen sänker pensionsförmånerna för personer födda efter 1939 i fortlöpande anställningar, betyder det att statens pensionsutgifter minskar mellan åren 2005 och 2050. Verkningarna upphör efter år 2050, när pensionerna till de nuvarande anställda som är födda efter år 1939 och familjepensionerna till deras efterlevande har upphört nästan helt och hållet.

Verkningarna av de föreslagna ändringarna som gäller de efter 1939 födda åldersklassernas pensionsålder, pensionstillväxt och pensionens målsatta nivå har räknats ut i följande tabell i miljarder mark per år. Tabellen baserar sig på fasta priser enligt 1993 års nivå. I beräkningen antas att antalet anställda som omfattas av StPL är lika stort som för närvarande, och att de nya anställda hör till åldersgruppen 20–30 år. I verkligheten kommer antalet anställda att minska p.g.a. bolagiseringar och organisatoriska förändringar. De demografiska grundantagandena väntas förbli oförändrade och reallö- nerna väntas stiga jämnt med 1,5 procent per år.

År	Pensions- utgifterna med nuvaran- de förmåner Mrd mk/år	Pensions- utgifterna enligt propo- sitionen Mrd mk/år	Skillnad
2000	11,8	11,8	—0
2005	13,2	13,0	—0,2
2010	14,5	13,7	—0,8
2015	15,7	14,5	—1,2
2020	16,3	15,0	—1,3
2025	16,4	15,2	—1,2
2030	16,5	15,4	—1,1
2035	16,7	15,9	—0,8
2040	17,1	16,5	—0,6
2045	17,7	17,3	—0,4
2050	18,4	18,2	—0,2

Om antagandena realiseras betyder det att den årliga inbesparingen som propositionen medför är som störst cirka 1,3 miljarder mark omkring år 2020. Verkningarna upphör år 2050 när pensionerna till alla som har fortlöpande anställning vid 1993 och familjepensionerna till deras efterlevande har upphört.

Höjningen av den nedre åldersgränsen för individuell invalidpension från 55 år till 58 år inverkar snabbare på statens pensionsutgift. Ifall den faktiska pensioneringsåldern stiger med 1—2 år till följd av detta och de övriga förslagen som uppmuntrar till fortsatt arbete, kommer den årliga inbesparingen från och med 1995 att vara 10 miljoner mark. I ett jämviktsläge 1998 beräknas inbesparingen bli 25 miljoner mark i året.

Åren 1993—1995 medför propositionen ändringar för 8 miljoner mark i statskontorets datasystem. Eftersom pensionsskyddets innehåll samtidigt ändras i betydande grad ökar också kostnaderna för verkställandet av pensionsskyddet vilket kan medföra ett behov av att utöka personalstyrkan vid statskontoret.

3.2. Övriga verkningar

När förslaget har genomförts stiger den enligt medianen uträknade genomsnittliga pensioneringsåldern i statens pensionssystem långsamt från nuvarande 59,2 till över 60 år. Detta påverkar i mindre grad på lång sikt också sysselsättningen, konsumtionen, hälsovården och möjligen också den genomsnittliga levnad-

såldern. Propositionen minskar också i någon mån arbetskraftens rörlighet när det gäller äldre anställda som omfattas av StPL, eftersom pensionsförmånerna minskar mer än tidigare om anställningen upphör före pensionsfallet.

En princip om intern integration har sedan 1987 tillämpats på den offentliga sektorns pensioner. Principen innebär att om en person har rätt till pension enligt tilläggspensionsskyddet enligt ett offentligt pensionssystem, har han räknat från samma tidpunkt även rätt till pension enligt tilläggspensionsskyddet på grundval av anställning som omfattas av något annat offentligt pensionssystem. Med den föreslagna lagen och motsvarande ändringar som genomförs i övriga offentliga pensionssystem kommer tilläggspensionsskyddet att utgå och det kommer därför att inte mera finnas någon grund för att tillämpa integrationsprincipen. Eftersom det enligt de föreslagna ändringarna och i motsvarande ändringar av de övriga offentliga pensionssystemen, endast är tid inom samma pensionssystem som räknas till godo när glidningar bestäms, kan en persons överflyttning till ett annat offentligt pensionssystem innebära att förmånerna blir mindre än i jämförelse med en situation var det inte hade skett en överflyttning. Pensionsskyddet för förmånstagare som är födda före 1940 försämrars inte.

4. Beredningen av ärendet

Pensionskommittén 90 föreslog som en åtgärd för att höja den genomsnittliga pensioneringsåldern att statens pensionssystemets pensionsförmåner ändras så att de motsvarar nivån enligt grundvillkoren i APL. För att utreda detta tillsatte finansministeriet i mars 1992 statens pensionskommission med representanter för arbetstagarorganisationerna som medlemmar. Kommissionens uppgift var att utarbeta ett förslag före utgången av år 1992. Förslagets huvuddrag avtalades i samband med den inkomstpolitiska uppgörelsen hösten 1992 och det detaljerade förslaget presenterades i kommissionens kommittébetänkande. Denna proposition baserar sig på statens pensionskommissionens betänkande. I en proposition som gäller kommunernas pensionssystem har man kommit till ett förslag med till tillämpliga delar samma innehåll och avsikten är att detta

förslag genomförs samtidigt. Motsvarande ändringar skall enligt planerna genomföras också i de pensionssystem vars pensionsskydd bestäms

i tillämpliga delar enligt statens pensionssystem.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om statens pensioner

1 §. I paragrafens 3 mom. första meningen föreslås en teknisk justering. Det föreslås att i momentet införs stadganden om vem som är gammal eller ny förmånstagare. Definitionerna behövs därför att alla förutsättningar som gäller gamla och nya förmånstagare inte skall behöva upprepas i de senare paragraferna gällande pensionsålder, pensionstillväxt och bestämmandet av pensionens maximibelopp. Definitionerna gäller inte förmånstagare som är födda före 1 januari 1940.

Med gammal förmånstagare avses förmånstagare som den 31 december 1992 hade en på det sätt som avses i stadgandena fortlöpande anställning som omfattades av lagen om statens pensioner och vars anställning fortsätter utan avbrott fram till pensionsfallet. En anställning anses enligt förslaget ha fortgått utan avbrott fram till den 31 december 1988 om det förflutit högst en månad sedan anställningen före denna anställning upphörde. Med anställning avses då en anställning som omfattas av lagen om statens pensioner. Oavlönade tjänstledigheter och andra motsvarande avbrott avbryter inte anställningen. En gammal förmånstagare kan med andra ord också vara en person som inte var anställd den 31 december 1992 men vars anställning började därefter innan det förflutit mer än en månad sedan den föregående anställningen upphörde. En förutsättning är dessutom att de nuvarande s.k. slutkarenserna uppfylls, dvs. att förmånstagarens anställning fortgått i sex månader utan avbrott omedelbart före anställningen upphörde och att han har minst tre år anställningstid som räknas till pensionstid från de fem år som omedelbart föregick anställningens upphörandetidpunkt.

Övriga förmånstagare än de som avses ovan anses vara nya förmånstagare.

Det föreslås att i paragrafens nya 8 mom.

skall stadgas om automatiskt tekniskt avbrytande av anställningen när förmånstagaren närmar sig pensionsåldern.

Det automatiska tekniska avbrytandet av en anställning föreslås gälla förmånstagare som har fyllt 54 år. Ett villkor för avbrytandet är att anställningen som omfattas av lagen om statens pensioner fortgått utan avbrott i minst tio år. Avbrytandet sker alltid vid utgången av det år under vilket förmånstagaren har fyllt 54 år, förutsatt att anställningen vid denna tidpunkt har fortgått i minst tio år. Om anställningen då inte ännu fortgått i tio år, föreslås det att anställningen avbryts för beräkning av pensionen vid utgången av det kalenderår då 10-årsgränsen uppnås.

Med anställning avses utan avbrott fortlöpande anställning som omfattas av lagen om statens pensioner. Stadgandet skall därför i enlighet med 1 § 4 mom. i lagen om statens pensioner också tillämpas på fall där förmånstagaren flyttat till en anställning hos en annan arbetsgivare som omfattas av lagen om statens pensioner, om det mellan anställningarna inte finns ett enda dags avbrott och om anställningarna sammanlagt fortgått i tio år. Avgörande är uttryckligen anställningens längd och inte hur mycket av anställningstiden som räknas som pensionstid.

Efter det tekniska avbrottet anses förmånstagaren vara i en ny anställning. Pensionsskyddet för perioden före avbrottet och efter avbrottet skall enligt förslaget bestämmas som om det gällde två separata anställningar. Vid beräkningen av pensionslönen delas anställningen dock inte upp, ifall pensionen blir större enligt detta beräkningssätt. Enligt förslaget stadgas om detta i 7 §.

Om det vid bestämmandet av pensionslönen framgår att förmånstagarens lön i anställningen efter avbrottet har nedgått till följd av ett undantagsskäl som hade yppat sig före det tekniska avbrottet, skall det tekniska avbrottet upphävas ifall de i 7 § 2 mom. avsedda förut-

sättningarna för fastställande av pensionslön enligt prövning härvid uppfylls. Det föreslås att pensionen beräknas såsom för en oavbruten anställning, varvid den enligt 7 § 2 mom. fastställda pensionslönen beaktas som pensionsgrundande lön.

För att inte helt korta anställningar skall bildas strax före pensionsåldern, föreslås det att anställningar inte skall avbrytas tekniskt efter utgången av det kalenderår efter vilket det återstår två hela kalenderår till förmånstagarens pensionsålder eller avgångsålder, om den är lägre än denna.

När en förmånstagare pensioneras på deltid skall anställningen alltid avbrytas när deltidsarbetet börjar för att pensionen skall räknas ut, dvs. att pension räknas ut särskilt för tiden före övergången till deltidsarbete. Därför skall tekniskt avbrott inte tillämpas på en person som är deltidspensionerad. En heltidsanställning som har föregått deltidsarbete skall enligt förslaget avbrytas tekniskt, ifall den har fortgått minst tio år innan deltidsarbetet började.

I paragrafens nya 9 mom. skall enligt förslaget stadgas att en tekniskt avbruten anställning anses vara en oavbruten anställning när man i enlighet med 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare väljer samordningsgrund på basis av två minst ett år långa samtidiga arbets- eller tjänsteförhållanden samt när det s.k. begränsningsstadgandet tillämpas.

2 §. Enligt ordalydelsen i paragrafen 1 mom. gäller lagen om statens pensioner inte bland annat anställning under den tid för vilken förmånstagaren får invalidpension vars storlek fastställs med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst. Enligt den gällande ordalydelsen måste förmånstagaren få sagda pension, men i praktiken har intjänandet av ny pensionsrätt förhindrats av att förmånstagaren har i pensionsbeslut fastställt rätt till sagda pension. Härvid har samma tid redan räknats till pensionsgrundande tid i den heffektiva pensionen.

Det föreslås att ordalydelsen i 2 mom. ändras så att den motsvarar den rättspraxis som gäller inom arbetspensionssystemet. Förmånstagaren skall enligt förslaget inte tjäna in ny pensionsrätt t.ex. i det förvärvsarbete som han har medan individuell förtidspension lämnats vilande, utan den tidigare pensionsnivån bibehålls under den tid som förmånstagaren arbetar. För det nya förvärvsarbetet betalas

dock pensionspremier och övriga socialskyddsavgifter. Till stadgandet fogas också för klarhetens skull ett omnämmande om arbetslöshetspension.

4 §. I denna paragraf stadgas om pensionsåldern. Det föreslås att pensionsåldern för nya förmånstagare är 65 år liksom stadgats i lagen den 30 december 1992 om ändring av lagen om statens pensioner (1599/92). Det föreslås att pensionsåldern är 65 år också för sådana gamla förmånstagare som är födda efter år 1959 eller som inte före utgången av år 1994 har minst fem år anställningstid som räknas till pensionstid enligt lagen om statens pensioner.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. stadgas om pensionsåldern för övriga än i 1 mom. nämnda gamla förmånstagare. Pensionsåldern graderas mellan 63 år och 64 år 8 månader på grundval av sådan anställningstid före utgången av 1994 som räknas som pensionstid enligt lagen om statens pensioner. Endast hela femårsperioder beaktas. Om förmånstagaren vid denna tidpunkt har t.ex. 24 år anställningstid som räknas som pensionstid, är pensionsåldern 63 år och 8 månader.

5 §. Stadgandena i paragrafens 2 och 3 mom. och i 6 § 2 mom. har ansetts svårtolkade när lagen skall tillämpas. Till 5 paragrafens 2 mom. har under årens lopp fogats flera stadganden som gäller den tid som skall räknas till pensionen på basis av s.k. återstående tid. Det föreslås att de nämnda momenten upphävs och att stadgandena om återstående tid flyttas till en ny 5 a och en ny 5 b §. Det föreslås att ändringarna beträffande pensionsålder samtidigt införs i stadgandena.

Det föreslås att en hänvisning till nya 5 a § i stället för nuvarande 2 och 3 mom. fogas till paragrafens 4 mom. 5 a §.

5 a §. Det föreslås att det i denna paragraf stadgas om att villkoren för att tiden mellan arbetsoförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om den är lägre än denna, (återstående tid) skall räknas som till pension berättigande anställningstid. Om arbetsoförmågan eller arbetslösheten har börjat innan 360 dagar har förflutit sedan anställningen upphörde, skall även tiden mellan beviljandet av invalid- eller arbetslöshetspensionen till pensionsåldern eller avgångsåldern, om den är lägre än denna, räknas som till pension berättigande när den invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs. Eftersom vad

som stadgas om invalidpension tillämpas på individuell förtidspension, räknas den återstående tiden som till pension berättigande också i fråga om sagda pension. Till denna del kvarstår stadgandet om återstående tid oförändrat.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. stadgas om de dagar som förlänger tiden under vilken rätten till återstående tid är i kraft efter det att anställningen har upphört, den s.k. efterkarenstiden. Det föreslås att utöver de dagar som nämns i den nuvarande lagens 5 § 2 mom. även vissa andra förmåner skall förlänga efterkarenstiden på samma sätt. Dessa förmåner är studieledighet enligt lagen om studieledighet, vuxenutbildningstillägg och personligt stöd för yrkesinriktad vuxenutbildning enligt lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, stats-tjänstemannalagen, grundskolelagen eller gymnasielagen samt utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. Ändringen gör det möjligt för förmånstagaren att ansöka om utbildning utan att behöva vara rädd för att pensionskyddet försvagas. Dessutom har vissa tekniska justeringar gjorts i momentet.

Det föreslås att i paragrafens 3 mom. stadgas om förmånstagarens rätt till återstående tid om han har fått enligt förtjänsten avvägd arbetslöshetsdagpenning. Stadgandet ingår i 5 § 2 mom. i den gällande lagen. Till sitt innehåll motsvarar det gällande och det föreslagna stadgandet varandra, endast ordalydelsen har justerats. Om förmånstagaren har fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan efterkarenstiden har förflutit sedan anställningen upphörde, skall den återstående tiden räknas som till pension berättigande tid då den invalidpension- eller arbetslöshetspension som beviljas på grund av denna anställning fastställs.

Det föreslås att i paragrafens 4 mom. skall ingå ett stadgande enligt vilket den återstående tiden skall räknas som till pension berättigande på grundval av barnavårdstid. Motsvarande stadgande ingår i 5 § 3 mom. i den gällande lagen. Detta stadgande gäller endast kvinnliga förmånstagare. Nu föreslås det av jämställdhets-skäl att stadgandet skall gälla både män och kvinnor. Samtidigt föreslås det att ett nytt villkor införs, enligt vilket det krävs att förmånstagaren på grund av det aktuella barnet har fått i sjukförsäkringslagen nämnd moder-

skaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92). Förlängningen är därmed kopplad till förmåner som uppbärs i Finland, vilket gör det lättare att räkna de i stadgandet avsedda tiderna. Denna faktor har betydelse framför allt efter det att avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet har trätt i kraft.

Avsikten är att stadgandet om barnavårdstiden fortfarande skall vara subsidiärt i förhållande till de övriga stadgandena gällande återstående tid. Det föreslås att stadgandet tillämpas endast när den återstående tiden inte räknas som till pension berättigande med stöd av andra stadganden. Det föreslås att i paragrafens 5 mom. stadgas om kravet på boende i Finland för att en förmånstagare skall ha rätt till återstående tid. Stadgandena ingår i 5 § 2 mom. i den nuvarande lagen.

5 b §. Det föreslås att i paragrafens 1—3 mom. stadgas om till vilken anställning den återstående tiden skall fogas. Stadgandena ingår i 6 § 2 mom. i den nuvarande lagen.

Det föreslås att i paragrafens 4 mom. stadgas om till vilken anställning den återstående tiden fogas när det är fråga om s.k. garanterat arbete. Stadgandena ingår för närvarande i den för viss tid stiftade lagen om beaktande i undantagsfall av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet. Denna lag är i kraft till den 30 juni 1993. Det har föreslagits att lagens giltighetstid med stöd av en separat lag förlängs till den 31 december 1993, samt att motsvarande stadgande räknat från den 1 januari 1994 flyttas permanent till arbetspensionslagarna. Trots att bestämmelserna om garanterat arbete har upphävts räknat från ingången av 1993, kommer garanterat arbete att många år framöver ha betydelse i samband med beräkningen av arbetspensioner.

Enligt det föreslagna 4 mom. skall återstående tid inte fogas till en anställning i garanterat arbete, om förmånstagaren har fyllt 55 år och om den pensionsgrundande lönen i det garanterade arbetet är mindre än motsvarande lön eller arbetsinkomst som har räknats ut på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamheten. I dessa fall är det meningen att den återstående tiden skall fogas till ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande eller till företagarkerksamhet som har föregått det garanterade arbetet, förutsatt att arbetstagaren på grundval av detta alltså

har rätt till återstående tid när det garanterade arbetet börjar. Dessutom föreslås ett stadgande enligt vilket förmånstagaren inte heller på grund av det garanterade arbetet förlorar sin rätt till återstående tid från ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande, ifall han inte redan har förlorat denna rätt vid den tidpunkt när det garanterade arbetet började. Detta innebär att man vid beräkningen av de 360 dagar som nämns i 5 a § 1 mom. skall lämna de dagar obeaktade under vilka anställningen i garanterat arbete fortsätter.

6 §. I 1 mom. 3 punkten stadgas om att vissa tjänstledighetstider räknas som pensionstid. Det föreslås att en ändring görs i d-underpunkten i nämnda punkt till följd av den föreslagna ändringarna av stadgandena om återstående tid i 5 §. Det föreslås att e-underpunkten i nämnda punkt justeras så att som pensionstid räknas även tjänstledighetstider för vilka förmånstagaren får i lagrummet nämnda rehabiliteringsförmåner. Till underpunkten har även fogats särskild moderskapspenning.

I statens anställning finns en del personer som omfattas både av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/22) och av lagen om statens pensioner. Sådana personer arbetar t.ex. i skogsbranschen. Enligt stadgandena i 1 mom. 4 punkten underpunkt b räknas sådan tid för vilken den erhållna inkomsten skall räknas förmånstagaren till godo för pension med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, som pensionstid enligt lagen om statens pensioner endast när det gäller pension enligt det s.k. tillägsskyddet. Stadgandena om förhindrande av dubbelt pensionsskydd finns i 10 § 5 mom. lagen om statens pensioner.

Det inledande stycket i 1 mom. 4 punkten har ändrats genom nämnda lag den 30 december 1992 om ändring av lagen om statens pensioner på så sätt att den nämnda tiden inte räknas som pensionstid, om förmånstagaren har en anställning som börjat efter den 31 december 1992. Förmånstagaren får alltså på grundval av sådan anställning pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, på samma sätt som för närvarande de förmånstagare vars pension bestäms enligt det s.k. grundpensionsskyddet.

Det föreslås att det nu i 1 mom. 4 punkten görs en motsvarande ändring som också gäller de gamla och nya förmånstagare som avses i

1 § 3 mom., eftersom deras pension inte mer kommer att bestämmas enligt det s.k. tilläggs-pensionsskyddet. Ändringen gäller också anställning från tiden före lagen trädde i kraft, men inte före år 1940 födda förmånstagare.

7 §. Den föreslagna ändringen av paragrafens 1 mom. ansluter sig till stadgandena om tekniskt avbrytande i 1 § nya 8 mom. Även om anställningen avbrutits tekniskt på det sätt som avses i 1 § 8 mom., föreslås det att den pensionsgrundande lönen alltid räknas även utan beaktande av det tekniska avbrottet. Om pensionens belopp innan maximibeloppet räknats ut är större när pensionslönen fastställs för en anställning som inte har avbrutits och inte för separata perioder, bestäms pensionen på samma sätt som på grundval av en oavbruten anställning.

I paragrafens 2 mom. stadgas om beräkning av pensionsgrundande lön enligt prövning. Om förutsättningarna för användning av sådan lön finns i en anställning som avbrutits tekniskt, föreslås det att anställningen inte indelas i separata perioder när pensionen räknas ut. Det automatiska tekniska avbrottet upphävs dock inte, utan stadgandet om lön enligt prövning tillämpas självständigt på envar anställningsperiod.

Det föreslås att till paragrafens 3 mom. fogas ett stadgande om att pensionsavgiften för personer som har anställning som omfattas av statens pensionssystem avdras från arbetsförtjänsten för vart och ett kalenderår. Avdraget bestäms enligt procenttalet för pensionsavgiften under vart och ett år. För närvarande ingår stadgandet om pensionsavgiften i lagen om pensionsavgift för anställda som omfattas av statens pensionssystem (1005/92). Det innebär att den pensionsgrundande lönen beräknas på den på detta sätt minskade arbetsförtjänsten enligt 1 mom. Den i 16 § lagen om statens pensioner avsedda indexjusteringen görs enligt förslaget på den med pensionsavgiften minskade inkomsten.

Enligt paragrafens nya 4 mom. skall arbetsförtjänsten dock inte minskas på grund av pensionsavgiften med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överskrider den relativa prisökningen. Denna ökning räknas från det tredje kvartalet år 1992 fram till utgången av det tredje kvartalet av kalenderåret före året arbetsförtjänsten intjänades. Tidsperioden följer den tidsperiod som årligen används för fast-

ställande av APL-index. Varje år avdras dock minst föregående kalenderårs belopp.

Enligt paragrafens nya 5 mom. görs det i 3 och 4 mom. nämnda avdraget med hjälp av den koefficient som nämns i 7 § 7 mom lagen om pension för arbetstagare och som fastställs årligen av social- och hälsovårdsministeriet.

8 §. Det föreslås att i 1 mom. slopas de nuvarande särskilda förutsättningarna för ålderspension vid en pensionsålder som är lägre än 65 år. De är onödiga eftersom motsvarande krav gällande anställningstiden ingår i definitionen på gamla förmånstagare i 1 § 3 mom.

I 2 mom. stadgas om vilken ålder som förutsätts för förtida ålderspension. I 4 § föreslås det att pensionsåldern graderas med 4 månaders mellanrum mellan åldrarna 63 och 65. Det föreslås därför att momentet ändras på så sätt att förmånstagare kan få ålderspension i förtid tidigast räknat från ingången av månaden efter den kalendermånad under vilken förmånstagaren uppnår den ålder som är 5 år lägre än hans pensionsålder enligt 4 §.

I 3 mom. stadgas om förutsättningarna för ålderspension när förmånstagaren får deltidspension. Det föreslås att i momentet görs en ändring till följd av ändringen av pensionsåldern.

I 5 mom. ingår det s.k. utlösningstadgandet, enligt vilket förmånstagaren oberoende av ålder har rätt till ålderspension enligt lagen om statens pensioner, ifall han har fått ålderspension beviljad från något annat offentligt pensionssystem. Stadgandet hänför sig till pensionsrätt enligt det s.k. tilläggspensionsskyddet. Eftersom de i 1 § 3 mom. nämnda gamla och nya förmånstagarna enligt förslaget inte mera har rätt till pension enligt tilläggsskyddet från något offentligt pensionssystem, kan momentet inte mera tillämpas. Det föreslås dock att momentet fortfarande tillämpas på förmånstagare som är födda före år 1940.

Det föreslås att momentet ändras så att förmånstagarna får också i fortsättningen sina ålderspensioner från statens pensionssystem vid samma tidpunkt som från de övriga offentliga pensionssystemen.

9 §. Det föreslås att 1 mom. ändras så att det inom statens pensionssystem liksom inom det privata arbetspensionssystemet är möjligt att bevilja delinvalidpension även på grundval av arbetsoförmåga som börjat under pågående anställning. Stadgandet ger de förmånstagare som är arbetsoförmögna i sitt eget arbete att

stanna kvar i arbetslivet och använda sin återstående arbetsförmåga. Enlig förslaget kan delinvalidpension beviljas till förmånstagare som blivit arbetsoförmögen under pågående anställning endast om han fortsätter arbeta. Det föreslås att detta stadgas i paragrafens 1 mom. a- och b-punkten. Om deltidspensionens belopp stadgas i 9 b §.

9 a §. Det föreslås att paragrafens stadganden om förutsättningarna för beviljande av arbetslöshetspension ändras. Berättigade till arbetslöshetspension skall enligt förslaget fortfarande vara långvarigt arbetslösa som har fyllt 60 år. Arbetslöshetspension skall dock i framtiden beviljas endast sådana personer som har deltagit aktivt i arbetslivet. Därför föreslås det att till momentet fogas ett nytt stadgande enligt vilket krävs att det vid fastställandet av förmånstagarens arbetslöshetspension som till pension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst. Dessutom förutsätts det att förmånstagaren under de 15 år som omedelbart föregått arbetslöshetspensionsfallet under minst fem år har arbetat och att hans anställningar omfattats av arbetspensionslagarna.

Det föreslås att arbetslöshetspensionen skall börja senare än för närvarande. En förutsättning för beviljande av pension är att förmånstagaren har fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning för maximitiden. Samma krav på maximitid skall tillämpas på förmånstagare som får grunddagpenning. Definitionen på pensionsfallet kvarstår enligt förslaget oförändrad. Som pensionsfall skall fortfarande betraktas den första dagpenningdagen under den period som består av de 60 senast förflutna veckorna och en månad räknat från den dag då arbetskraftsmyndigheten utfärdade arbetslöshetsintyget.

Det föreslås att stadgandena i 3 och 4 mom. om sänkning av den nedre åldersgränsen för arbetslöshetspension upphävs, eftersom stadgandena inte mera kan tillämpas när det gäller nya pensioner.

9 b §. Det föreslås att i 1 mom. införs ändringar som ansluter sig till ändringen i 9 § av delinvalidpensionens belopp. Till momentet flyttas dessutom från 10 a § stadgandet om att delinvalidpension är hälften av full invalidpension. Det nuvarande stadgandets gradering enligt födelseår har inte numera någon betydelse.

9 c §. Det föreslås att den nedre åldergränsen för individuell förtidspension i paragrafens 1 mom. höjs från nuvarande 55 år till 58 år. De övriga villkoren för beviljande av individuell förtidspension kvarstår nästan oförändrade.

Ett av villkoren för beviljande av individuell förtidspension, kravet om rätt till återstående tid gäller enligt förslaget fortfarande inte om arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension med stöd av någon annan arbetspensionslag. Ifall en person hinner uppnå pensionsåldern för ålderspension inom den offentliga sektorn innan den individuella förtidspensionen börjar, kan fribrevspensioner från den privata sektorn för närvarande inte erhållas i form av individuell förtidspension, även om de övriga villkoren för beviljande av pensionen är uppfyllda. Det har föreslagits att problemet korrigeras i den privata sektorns arbetspensionslagar. Liknande problem kan i fortsättningen förekomma också inom statens pensionssystem, eftersom pensioner inte mera kan beviljas med stöd av det s.k. utlösningstadgandet i fall där förmånstagaren har rätt till ålderspension från ett annat offentligt pensionssystem före pensionsåldern enligt lagen om statens pensioner. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att rätt till återstående tid inte heller skall vara en förutsättning för beviljande av individuell förtidspension med stöd av lagen om statens pensioner, när förmånstagaren har beviljats ålderspension från ett annat pensionssystem vid en ålder som är lägre än 65 år.

Enligt paragrafens 3 mom. har förmånstagaren rätt att få ett förhandsbesked om att han uppfyller de villkor om nedsatt arbetsförmåga och rätt till återstående tid som beviljande av individuell förtidspension förutsätter. Det föreslås att den bindande giltighetstiden för förhandsbeskedet förlängs från nuvarande sex månader till nio månader. Förhandsbeskedet skall vara bindande för statskontoret också därefter, ifall arbetsgivaren och arbetstagaren kommer överens om en längre giltighetstid, t.ex. för att möjligheterna att ändra arbetsuppgifterna skall utredas.

9 d §. I paragrafen stadgas om villkoren för beviljande av deltidspension. I 1 mom. 2 punkten förutsätts bl.a. att förmånstagaren innan deltidspensionen börjar skall i fråga om anställnings- och pensionstid uppfylla villkoren i 8 § 1 mom. andra meningen för ålderspension vid lägre ålder än 65 år. Dessa villkor skall

enligt förslaget flyttas till 1 § 3 mom. Därför skall villkoren skrivas in i 9 d § 1 mom. 2 punkten. Ändringen är teknisk och ändrar inte den nuvarande villkoren för beviljande av deltidspension.

10 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om intjänandet av pension enligt det s.k. grundskyddet. Enligt de föreslagna ändringarna skall pensionen tillväxa med 2 procent i året fram till den 31 december 1994 och därefter med 1,5 procent per år liksom inom den privata sektorn. När det gäller anställning som har börjat efter år 1992, föreslås det att pensionen tillväxer med 1,5 procent per år redan för tiden före år 1995 på det sätt som stadgas i nämnda lag av den 30 december 1992 om ändring av lagen om statens pensioner.

Enligt förslaget skall dock pensionen för i 1 § 3 mom. nämnda gamla förmånstagare tillväxa med 2 procent i året räknat från ingången av månaden efter den månad förmånstagaren fyllt 55 år. För i sagda lagrum nämnda nya förmånstagare skall pensionen enligt förslaget tillväxa med 2,5 procent i året räknat från ingången av det år förmånstagaren fyller 60 år. Den förhöjda tillväxtprocenten gäller i ingetdera fallet den s.k. återstående tiden. Ifall förmånstagaren blir arbetsoförmögen, räknas den återstående tiden enligt 1,5 procent. Den förhöjda tillväxten skall inte heller gälla tid för vilken förmånstagaren redan tidigare fått pension som beviljats med beaktande av återstående tid och som därför räknas till pensionsberättigande tid när ny pension senare beviljas.

I paragrafens nuvarande 2 mom. stadgas om det s.k. tilläggspensionsskyddet. Det föreslås att momentet ändras på så sätt att pensions-tillväxten för gamla förmånstagare är 2,2 procent i året fram till den 31 december 1994, om momentets nuvarande villkor uppfylls. Stadgandet skall gälla också sådan förmånstagare, som har flyttat till ett annat offentligt pensionssystem före 1993, och som får sin pension från statens pensionssystem enligt den föreslagna 8 § 5 mom.

I paragrafens 5 mom. stadgas om hur maximibeloppet för pension enligt lagen om statens pensioner räknas ut. Nya motsvarande stadganden föreslås ingå som 5 och 6 mom. i paragrafen. Det föreslås att maximibeloppet för pensioner enligt lagen om statens pensioner är 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen för sådan i förslagets 1 § 3 mom. nämnd gammal förmånstagare som är född.

efter år 1959 eller som inte har minst fem år anställningstid som räknas som pensionstid enligt lagen om statens pensioner liksom även för i samma lagrum nämnda nya förmånstagare. Maximibeloppet för pensioner enligt grundskyddet är för närvarande lika stort. Det föreslås att maximibeloppet för övriga än ovan nämnda gamla förmånstagare bestäms graderat på basis av anställningstid före utgången av år 1994 som räknas som pensionstid enligt lagen om statens pensioner. Därvid beaktas hela femårsperioder. Stadgandet skall gälla också sådan förmånstagare, som har flyttat till ett annat offentligt pensionssystem före 1993, och som får sin pension från statens pensionssystem enligt den föreslagna 8 § 5 mom.

Det föreslås att i lagen slopas de i det nuvarande 5 mom. ingående stadgandena om avdrag som görs på pension enligt lagen om statens pensioner för att förhindra dubbelt pensionsskydd därför att anställningstider enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden har räknats som pensionstid för pension enligt lagen om statens pensioner. Stadgandena är onödiga eftersom de ifrågasvarande anställningstiderna enligt förslaget till ändring av 6 § 1 mom. 4 punkten inte mera räknas till pensionstid för pension enligt lagen om statens pensioner. Det nya 7 mom. som föreslås ingå i paragrafen motsvarar nuvarande 6 mom.

10 a §. Det föreslås att i paragrafens 1 mom. stadgas om arbetspensionstillägg. Till arbetspensionstillägg berättigar dagpenning avvägd enligt förtjänsten, förtjänststöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt statstjänstemannalagen, grundskolelagen, gymnasielagen eller lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, eller rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen. Rehabiliteringspenning som har betalats som tillägg till pension berättigar enligt förslaget dock inte till arbetspensionstillägget.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. stadgas för vilken tid de i 1 mom. nämnda förmånerna inte berättigar till arbetspensionstillägg. Sådan förmån som har betalats för tiden före det kalenderår under vilket förmånstagaren har fyllt 23 år skall inte berättiga till arbetspensionstillägg. Inte heller sådan förmån som har

betalats före den kalendermånad förmånstagaren första gången har omfattats av arbetspensionslagarna eller under detta första år skall berättiga till arbetspensionstillägg. Förmånstagaren skall inte heller vara berättigad till arbetspensionstillägg för ett sådant kalenderår under vilket han har varit anställd i ett arbets- eller tjänsteförhållande som omfattas av arbetspensionslagarna eller bedrivit företagarsamhet. Det ifrågasvarande arbetet skall ha pågått hela året. Om förmånstagaren under samma kalenderår har intjänat i lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden minst det gränobelopp som nämns i 5 § 2 mom. i sagda lag, skall den förmån som betalats för kalenderåret berättiga till arbetspensionstillägg. En förmån som har betalats för det år under vilket pensionsfallet inträffar skall enligt förslaget inte heller berättiga till arbetspensionstillägg.

Det föreslås att i paragrafens 3 mom. stadgas om beräkningen av arbetspensionstillägget. Som divisor för dagarna används i fråga om varje förmånslag det antal dagar för vilka förmånen betalas per månad.

10 b §. I paragrafens 1 mom. stadgas om reduceringen i pensionens belopp på grund av förtida uttag. I momentet föreslås de ändringar som pensionsåldrarnas gradering föranleder.

I paragrafens 4 mom. stadgas om deltidspensionens maximibelopp på så sätt att det är bundet till den i enlighet med 12 § i lagen om statens pensioner samordnade pensionen. I föreslagna 1 § 3 mom. nämnda nya förmånstagares pension samordnas i enlighet med 11 § lagen om statens pensioner. Därför skall ett tillägg om detta fogas till 10 b § 4 mom.

11 §. I paragrafen ingår för närvarande ett hänvisningsstadgande till 8 § lagen om pension för arbetstagare gällande samordning av pension enligt grundskyddet. Samordningen av en sådan pension görs till tillämpliga delar enligt samma stadganden som inom den privata sektorn. Dessa stadganden passar för samordning av pension enligt lagen om statens pensioner med andra pensioner och förmåner, om pensionen till ingen del tillväxt enligt 2,2 procent. Det föreslås därför att momentet ändras så att pensionen beräknas till tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare när pension beviljas till sådan nya förmånstagare som nämns i föreslagna 1 § 3 mom.

Det föreslås dessutom att i paragrafen för

tydlighetens skull stadgas att pensionens ominskade belopp skall användas vid samordningen i fall där någon av de pensioner som skall beaktas vid samordningen har beviljats i förtid. Denna tillämpningspraxis har gällt inom hela arbetspensionssystemet. I 10 b § 1 mom. lagen om statens pensioner konstateras att minskningen som beror på att ålderspensionen utbetalas i förtid beräknas på den samordnade pension som förmånstagaren har intjänat fram till den tidpunkt då pensionen börjar. Det behövs dock en ändring av samordningsstadgandena eftersom rättspraxis förutsätter att den förtidsminskade beloppet används vid samordningen.

12 §. I paragrafen stadgas om samordning av pension enligt tilläggs pensionsskyddet. Det föreslås att paragrafen ändras så att pension till sådan gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. samordnas med tillämpning av de nuvarande samordningsstadgandena för tilläggs pensionsskyddet. Enligt förslaget skall samordningen förrättas till tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare, dock så att samordningsgränsen graderas mellan 60 och 66 procent på basis av de anställningsår som enligt lagen om statens pensioner räknas som pensionstid förmånstagaren har den 31 december 1994. Stadganden om detta föreslås ingå som 1 och 2 mom.

I nuvarande 2 mom. som motsvarar det föreslagna 3 mom. stadgas att vid samordning beaktas, utöver de i 8 § lagen om pension för arbetstagare nämnda prestationerna, för varje barn som inte har fyllt 16 år det barntillägg som betalas enligt 29 § folkpensionslagen. Det föreslås att momentet ändras på så sätt att detta barntillägg inte mera beaktas. Det föreslås dessutom att momentet ändras så att pension som beviljas en sådan gammal förmånstagare som avses i det föreslagna 3 mom. skall beaktas som sådan, dvs. att minskningen till följd av att övriga pensioner beaktas inte skall göras. Det föreslås ytterligare en likadan ändring av momentet gällande förtida ålderspension som i 11 §.

Paragrafens 4 mom. motsvarar det nuvarande 3 mom. Det föreslås att 5 mom. som motsvarar nuvarande 4 mom. ändras därför att barntillägg enligt folkpensionslagen enligt förslaget inte mera skall beaktas.

13 §. I paragrafen stadgas om när samordningen som avses i 11 och 12 §§ skall beräknas på nytt. Det föreslås att i paragrafen hänvisas

till stadgandena i 8 a § lagen om pension för arbetstagare som motsvarar de nuvarande stadgandena i 13 §. Det är nödvändigt att samordning görs på nytt i samma situationer i olika pensionssystem.

Enligt förslaget görs samordning på nytt om beloppet pension som beviljats förmånstagaren ändras av annan orsak än till följd av indexjustering. Ny samordning förrättas också om förmånstagaren beviljas dagpenning, pension, ersättning eller livränta eller grundpension som skall beaktas vid samordningen. Förfarandet gäller även om någon av de ovan nämnda förmånerna ändras t.ex. till följd av besvär, rättelse eller justering.

Motsvarande förmåner som beviljas av främmande stat har enligt förslaget samma status som finländska förmåner vid ny samordning.

För att minska datatrafiken föreslås det att ny samordning inte görs på grund av alldeles kortvariga ändringar. Om den nya förmånen beviljas eller ändras för en kortare tid än fyra månader görs inte någon ny samordning.

Det föreslås att tidpunkten för ny samordning preciseras. Ny samordning skall enligt förslaget göras räknat från den tidpunkt när en förmån som skall samordnas beviljas eller förmånens belopp ändras, eller när Statskontoret får meddelande om att utländsk förmån har beviljats eller ändrats.

15 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om tidpunkten då pensionen börjar utbetalas och i 2 mom. om retroaktivt beviljad pension. Det föreslås att individuell förtidspension börjar utbetalas tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension eller om förhandsbeslut gjordes. Syftet med ändringen är att försöka minska betalningstrafiken som uppstår när retroaktivt beviljad pension betalas till utbetalaren av arbetslöshetsdagpenning. Det föreslås att pensionen av undantagsskäl skall kunna utbetalas retroaktivt, dock för högst ett år räknat från månaden efter ansökan om pension. Som undantagsskäl betraktas inte att pensionen är större än en förmån som förmånstagaren samtidigt får från ett annat utkomstsystem. Till den som endast får utkomststöd och till den som saknar inkomster skall enligt förslaget pension kunna utbetalas retroaktivt. Ett undantagsskäl som berättigar till retroaktiv pension kan vara att pensionsansökan har inlämnats till folkpensionsanstalten innan den sökande gjort ansökan om arbetspension.

I paragrafens 5 mom. stadgas om utbetalning av pension i ett för allt. Invalidpension kan betalas i ett för allt endast om återstående tid inte beaktas i pensionen. Efter som pensionen enligt förslaget kan bestämmas enligt 10 § 1 mom. lagen om statens pensioner, trots att återstående tid beaktats i pensionen, måste en teknisk ändring som avser detta göras i momentet. Det föreslås att momentets ordalydelse ändras även så att endast full invalidpension kan utbetalas i allt för ett.

17 §. I paragrafens 1 mom. stadgas att om pensionstagare är intagen i straffanstalt för att avtjäna frihetsstraff eller förvandlingsstraff för böter eller om han har förordnats till intagning i tvångs-, arbets- eller tvångsarbetsinrättning, i lag om vården av dem som missbrukar berusningsmedel avsedd vårdanstalt eller annan med dem jämförlig anstalt eller inrättning, avbryts utbetalningen av pensionen för den tid som vistelsen i straff- eller annan anstalt överstiger tre månader. I de övriga arbetspensionslagarna finns inte motsvarande stadganden om avbrytande av pension. Stadgandena passar inte med de principer som omfattas inom arbetspensionssystemen och de kan anses föråldrade. Det föreslås därför att momentet upphävs.

17 a §. I lagen om statens pensioner finns inga stadganden för situationer när den pensionssökande på grund av att han är minderårig, sjuk eller av annan orsak inte själv kan ansöka om pension. Det föreslås att till lagen fogas stadganden som motsvarar stadgandena om detta i lagen om statens familjepensioner och lagen om pension för arbetstagare.

18 §. Det föreslås att till paragrafen i stället för det tidigare upphävda 2 mom. fogas ett nytt 2 mom. om hur förvärvsarbete inverkar på utbetalningen av individuell förtidspension. Enligt 9 b § 2 mom. lagen om statens pensioner beviljas individuell förtidspension alltid som full pension. Nu föreslås det att individuell förtidspension kan betalas som delpension, ifall pensionstagaren efter det att pensionen börjat löpa börjar i förvärvsarbete som avses i de lagar som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pensions för arbetstagare och har en förvärvsinkomst som överstiger 1 069,86 mk i månaden. Den individuella förtidspensionen ändras dock inte till delpension, utan förtidspensionens belopp fastställs i stället enligt reglerna för delpension. Om pensionstagarens förvärvsinkomster överstiger 3/5 av den pensionsgrundande lönen i det arbets- eller tjänsteförhållan-

de till vilket återstående tid ansluter sig, betalas den individuella förtidspensionen enligt förslaget inte alls utan lämnas vilande. Medan pensionen lämnats helt vilande skall arbetstagaren inte betraktas som pensionstagare.

I paragrafens 3 mom. stadgas om den tidpunkt från vilken invalidpensionen justeras ifall förändringar sker i pensionstagarens arbetsförmåga. Det föreslås att till momentet fogas stadganden om ändring av som delpension beviljad invalidpension till individuell förtidspension.

Det föreslås att ordalydelsen i paragrafens 4 mom. görs klarare. Det föreslås att till momentet fogas ett stadgande om att delpension kan betalas i form av full pension också för rehabiliteringstid enligt arbetspensionslagarna, även om full pension utbetalas för kortare tid än ett år.

Det föreslås att i paragrafens 6 mom. stadgas om den tidpunkt från vilken individuell förtidspension skall börja betalas till samma belopp som delpension eller pensionsutbetalningen skall avbrytas. Detta skall enligt förslaget göras från följande möjliga betalningsperiod. Om pensionstagaren börjar förvärvsarbete skall han meddela detta till Statskontoret. Det är nödvändigt också med tanke på att sättet för pensionsutbetalningen skall kontrolleras. Om sådana ändrade omständigheter som inverkar på pensionen inte anmäls, kan Statskontoret återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från den tidpunkt då pensionstagaren började förvärvsarbete.

Det föreslås att i paragrafens 7 mom. stadgas att individuell förtidspension som har lämnats vilande på ansökan kan börja betalas ut på nytt. Enligt förslaget skall som dylik ansökan gälla arbetstagarens anmälan om att arbetet antingen har upphört eller minskat till minst det tillåtna gränsbeloppet. Utöver villkoren gällande förvärvsinkomsterna behöver de övriga villkoren för beviljande av pension inte utredas på nytt. Detta innebär att läkarutlåtande eller andra bedömningar av arbetsförmågan inte mera behövs. Enligt förslaget skall pensionen börja betalas ut på nytt räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt för högst ett år före ansökan.

Det föreslås att paragrafens 8 mom. skall stadgas om indragning av individuell pension som varit vilande. Enligt förslaget skall pensionen på ansökan av pensionstagaren kunna dras

in räknat från ingången av den månad som följer efter ansökan. Detta förfarande kan vara nödvändigt t.ex. i sådana fall, där inkomstnivån i pensionstagarens nya arbete är högre än den pensionsgrundande lönen och han önskar tjäna in nytt pensionsskydd. Söker pensionstagaren likvärdig pension på nytt inom två år räknat från indragningen, beviljas pensionen med stöd av 19 § 1 mom. enligt samma grunder som tidigare. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från indragningen, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av nämnda tid. Detta innebär att den individuella förtidspensionen i fråga om pensionstagare som har fyllt 58 år kvarstår vilande fram till åldern för ålderspension i de fall där pensionsåldern är 63 år.

18 a §. Det föreslås att paragrafens 2 mom. upphävs. I momentet stadgas om Arbetskraftsmyndighetens skyldighet att med sex månaders mellanrum kontrollera om arbetslösheten fortsätter och anmäla detta till statskontoret. Stadgandet har inte tillämpats i praktiken eftersom Arbetskraftsmyndigheterna saknar faktiska möjligheter att direkt övervaka de arbetslösa.

19 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om beviljande av invalidpension enligt tidigare grunder. För närvarande räknas indragen invalidpension i vilken återstående tid beaktats inte på nytt, om ny invalidpension beviljas på grundval av sådan arbetsförmåga som börjat innan ett år förflutit sedan den indragna pensionen upphörde eller senare, när arbetsförmågan beror på samma sjukdom. Nu föreslås det denna tid förlängs till två år. Härigenom förbättras pensionstagarens möjligheter att delta i arbetsprövning och rehabilitering.

Det föreslås att i paragrafens nya 2 mom. stadgas om att nytt pensionsskydd inte intjänas om pensionen beviljas på tidigare grunder. Detta förutsätter att den återstående tiden eller motsvarande arbetsförtjänst har beaktats i den pension som beviljats på tidigare grunder. Härvid räknas inte ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarens verksamhet som fortsätter efter att den tidigare pensionen har upphört som till pension berättigande, eftersom samma tid redan räknas som till pension berättigande under den återstående tiden.

I paragrafens nuvarande 2 mom. som motsvarar 3 mom. stadgas om fastställande av invalidpension för arbetstagare som har fått

rehabiliteringspenning. Den i stadgandet nämnda tiden på ett år skall enligt förslaget förlängas till två år.

20 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om att full invalidpension och arbetslöshetspension övergår i ålderspension. Det föreslås att momentet ändras så att dessa pensioner övergår i ålderspension efter det att anställningen upphört och när förmånstagaren uppnår sin pensionsålder enligt föreslagna 4 §.

25 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om återkrav av grundlöst erlagd förmån. Enligt momentet får högst en sjättedel av nettopensionen återkrävas på en gång. Det föreslås att stadgandet ändras så att även stadgandena om källskatt nämns. Samtidigt föreslås det att ordalydelsen görs klarare och ändras så att även rehabiliteringsförmåner som utbetalats utan grund vid behov kan återkrävas.

25 a §. Det föreslås att i paragrafens stadgas att statskontoret och statens pensionsnämnds beslut om återkrav av pension eller annan förmån som vunnit laga kraft kan verkställas på samma sätt som laga kraft vunnit dom i civilmål. En förutsättning är att besluten vunnit laga kraft.

26 §. I paragrafen stadgas om skyldigheten att meddela uppgifter i samband med handläggningen av pensionsansökan. Det föreslås att till 1 mom. fogas ett omnämnande att myndigheter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 §§ nämnda förmåner, dvs. folkpensionsanstalten, Arbetskraftsmyndigheter och utbildnings- och avgångsbidragfonden är skyldiga att ge uppgifter till statskontoret.

1.2. Ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner

Ikraftträdelsestadgandet i lagen den 30 december 1992 (1599/92) om ändring av lagen om statens pensioner föreslås att ändras så att ändringarna i pensionsskyddet enligt nämnda lag inte skall gälla sådana förmånstagare, som är födda före år 1940.

1.3. Lagen om statens familjepensioner

6 §. I paragrafens stadgas om samordning av familjepensionen. Det föreslås att paragrafen ändras tekniskt med anledning av ändringarna av lagen om statens pensioner. Ändringarna

behövs för att familjepensionens samordningsgräns skall motsvara samordningsgränsen för förmånslätarens pension.

7 c §. I paragrafen stadgas om förrättande av ny pensionsjämkning. Enligt det gällande stadgandet förrättas pensionsjämkning på nytt även om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av samordning. Detta stadgande är dock onödigt, eftersom pensionsjämkningen kvarstår oförändrad när efterlevandepensionen ändras på grund av samordning. Från en på nytt samordnad efterlevandepension avdras den överskjutande delen enligt den tidigare samordningen utan att en egentlig pensionsjämkning behöver förrättas på nytt. Ändringen är teknisk.

8 §. I paragrafen stadgas om ny samordning enligt 6 §. Det föreslås att i paragrafen hänvisas till stadgandena i 8 a § lagen om pension för arbetstagare, som motsvarar nuvarande 8 §. Ändringen är nödvändig för att samordning alltid skall förrättas i samma situationer i de olika pensionssystemen. Enligt förslaget tillämpas samma principer som vid samordning av egen pension när samordning av familjepension förrättas på nytt. Till denna del hänvisas till detaljmotiveringen för ändringen av 13 § i lagen om statens pensioner.

12 §. Det föreslås att stadgandet om utbetalning av familjepension i ett för allt i paragrafens 4 mom. ändras tekniskt, eftersom stadgandena om utbetalning av egen pension i ett för allt numera ingår i 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner.

17 §. I paragrafen stadgas om person som bevakar förmånstagarens intressen om förmånstagaren är minderårig eller på grund av sjukdom eller av annan orsak är oförmögen att själv ansöka om familjepension. Det föreslås att stadgandet i paragrafens 1 mom. om att den som är 18 år själv kan göra ansökan slopas. På motsvarande sätt föreslås att omnämmandet i 2 mom. om att pension kan betalas till förmånstagare som fyllt 18 år slopas. Dessa stadganden är onödiga, eftersom myndig ålder numera uppnås vid 18 års ålder. Det föreslås dessutom att paragrafens ordalydelse till vissa delar ändras så att den blir klarare.

22 §. I paragrafens 1 mom. stadgas om återkrav av utan grund utbetald familjepension. Enligt momentet får utan grund utbetald familjepension inte återkrävas med mer än en sjättedel av nettopensionen per familjepensionsrat. Det föreslås att stadgandet preciseras på så

sätt att även stadgandena om källskatt nämns. Det föreslås att momentets ordalydelse samtidigt görs klarare.

22 a §. Det föreslås att i paragrafen stadgas om att statskontoret och statens pensionsnämnds beslut om återkrav av familjepension får verkställas på samma sätt som lagakraftvunna domar i tvistemål. En förutsättning är att beslutet har vunnit laga kraft.

23 §. I paragrafen stadgas om skyldigheten att lämna uppgifter som kan inverka på avgörandet av familjepensionsärendet som är under behandling. Det föreslås att till paragrafens 1 mom. fogas ett omnämmande om att myndigheter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 §§ lagen om statens pensioner nämnda förmåner, dvs. folkpensionsanstalten, arbetskraftsmyndigheterna samt utbildnings- och avgångsbidragsfonden är skyldiga att lämna uppgifter till statskontoret.

2. Ikraftträdande

Lagen om ändring av lagen om statens pensioner föreslås träda i kraft den 1 januari 1994. Det föreslås att den tillämpas på sådana pensioner där pensionsfallet inträffar när lagen träder i kraft eller därefter.

De stadgandena om höjd pensionsålder, minskad pensionstillväxt och sänkt målsatt nivå liksom vissa andra stadganden skall dock inte tillämpas på förmånstagare födda före år 1940. Enligt förslaget tillämpas för deras del de gamla stadgandena om pensionsålder, pensionstillväxt och maximibelopp samt samordningsgränsen för pension enligt lagen om statens pensioner. Ändringarna av samordningsstadgandena tillämpas dock till den del de gäller barntillägg enligt folkpensionslagen som inte skall beaktas och samordning av förtida pension. Stadgandena om arbetspensionstillägg behöver inte tillämpas på förmånstagare som har fyllt 55 år när lagen träder i kraft, eftersom den tid som för deras del krävs för full pension, dvs. 30 år, är oförändrad. Den s.k. utlösningsprincipen i 8 § 5 mom. lagen om statens pensioner som föreslås upphävas genom denna lag tillämpas också i fortsättningen på dessa förmånstagare. Den tillämpas på alla förmånstagare fram till utgången av 1994. Ändringarna i 8 § 1 mom. beträffande villkoren för beviljande av ålderspension tillämpas på

förmånstagare födda efter år 1939 räknat från den 1 januari 1995.

Stadgandena om utbetalning av individuell förtidspension i form av delpension och vilande individuell förtidspension skall tillämpas också på pensioner som beviljats innan lagen trädde i kraft, dock tidigast räknat från den tidpunkt då lagen träder i kraft.

Stadgandena i 1 § 8 mom. om tekniskt avbrytande av anställning skall tillämpas från och med den 1 januari 1994. Ifall en förmånstagare som före sagda dag har fyllt 54 har en anställning som vid samma tidpunkt fortgått minst tio år, avbryts anställningen tekniskt den 31 december 1994. Anställningen avbryts dock inte efter det år efter vilket utgång det återstår två hela kalenderår till förmånstagarens pensionsålder eller avgångsålder, om den är lägre än denna.

Det föreslås att 9 a § i lagen om statens pensioner sådan den lyder när denna lag träder i kraft skall tillämpas på förmånstagare som har fyllt 55 innan lagen trädde i kraft och som har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. När stadgandet tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning också under den karenstid som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension föreslås bibehållas vid 55 år när det gäller före år 1940 födda förmånstagare. Det innebär att 1940 födda är den första åldersgruppen som omfattas av den nedre åldersgränsen 58 år.

Stadgandet i 9 c § 3 mom. om bindande giltighetstid för förhandsbeslut om individuell förtidspension föreslås tillämpas på förhandsbeslut som ges medan lagen är i kraft. Stadgandet i 15 § om pensionens början skall tillämpas på pensioner vars pensionsfall inträffar den 1 januari 1995 eller därefter. Bestämmelserna om utbetalning av individuell förtidspension i form av delpension och om vilande pension i 18 § 2 mom. skall tillämpas också på pensioner som har beviljats innan lagen trädde i kraft, dock tidigast räknat från lagens ikraftträdande.

Det föreslås att 11 § 1 mom. om förhöjning av pensionens tillväxtprocent tillämpas på i 1 § 3 mom. nämnda nya förmånstagare räknat från den 1 januari 1994. Den förhöjda tillväxtprocenten skall inte gälla anställningstid före sagda datum.

Det föreslås att 10 a § om arbetspensionstil-

lägg endast tillämpas på sådana förmånstagare vars tillväxtprocent enligt 10 § lagen om statens pensioner eller vars sammanlagda tillväxtprocent för pensioner enligt lagen om statens pensioner är mindre än 60. När arbetspensionstillägget räknas ut skall inte förmåner som avses i 10 a § som har utbetalats innan lagen trädde i kraft beaktas.

Enligt de ändringar som föreslås i denna lags 12 § 2 och 4 mom. skall barnstillägg enligt folkpensionslagen inte mera beaktas vid samordning. Det föreslås att denna ändring även tillämpas på pensioner vars pensionsfall inträffat innan denna lag trädde i kraft. I dessa pensioner beaktas alltså inte barnstillägg för barn som födes efter det att lagen trätt i kraft. Det föreslås även att inverkan av dessa barnstillägg slopas också räknat från att lagen träder i kraft i fråga om pensioner vid vilkas samordning sagda barnstillägg för minst tre barn beaktats när lagen trädde i kraft.

Det föreslås att ikraftträdelsestadgandena för det s.k. flexibla ålderspensionssystemet justeras till vissa delar. Enligt ikraftträdelsestadgandena lagen den 3 februari 1989 om ändring av lagen om statens pensioner (103/89) har som villkor för tillämpning av stadgandena om valrätt och gamla pensionsåldrar stadgats att förmånstagaren har rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 mom. lagen om statens pensioner. Det föreslås att detta villkor slopas. Stadgandena om valrätt och pensionsålder skall dock inte tillämpas på personer födda efter år 1939 som enligt förslaget 1 § 3 mom är nya förmånstagare. Det föreslås att villkoren för valrätt också ändras till den del att de ifrågakvarande stadgandena om valrätt och pensionsålder inte heller skall tillämpas på förmånstagare som har fått deltidspension eller individuell förtidspension.

För förmånstagare som har rätt att välja pensionsålder föreslås en tillväxtgaranti, enligt vilken förmånstagarens pension enligt lagen om statens pensioner tillväxer med minst 60 procent om förmånstagarens pension omfattas minst 30 år anställningstid som räknas som pensionstid. Stadgandet behövs därför att förmånstagaren annars i många fall inte hinner tjäna in full pension om pensionsåldern är lägre än 63 år. Den tillväxt som eventuellt saknas ansluts till pensionen som beviljas på grundval av förmånstagarens sista anställning. Ändringarna av valrätten skall enligt förslaget tillämpas från ingången av år 1995.

Det föreslås att 25 a § om verkställigheten av beslut om återkrav av pension tillämpas på beslut som meddelas efter det att lagen trätt i kraft.

I 5 § i lagen angående införande av lagen om statens pensioner (281/66) stadgas som villkor för att vissa anställningstider skall räknas som pensionstid, att pension beviljas med tillämpning av 10 § 2 och 3 mom lagen om statens pensioner. Med anledning av de ändringar av fastställandet av pensionen som nu föreslås, föreslås det att pensions som beviljas i föreslagna 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare skall när nämnda ikraftträdelsestadganden tillämpas räknas som pension som beviljas med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom. lagen om statens pensioner. På så sätt ändras inte förfarandet i jämförelse med gällande stadganden när gamla anställningstider räknas som pensionstid.

Lagen om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits av riksdagen. Det föreslås att lagen tillämpas på ett pensionsfall som inträffar den 1 januari 1993 eller därefter dvs. när den nämnda lagen om ändring av lagen om statens pensioner varit i kraft.

Det föreslås att lagen om ändring av lagen om statens familjepensioner träder i kraft den 1 januari 1994. Enligt förslaget tillämpas lagen om förmånsåtgärden har avlidit sedan lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 22 a § skall enligt förslaget dock tillämpas på beslut som har givits sedan lagen har trätt i kraft.

3. Lagstiftningsordning

Till den del som ändringarna gäller pensionerna, pensionstillväxten och pensionens målsatta nivå för personer i fortlöpande anställning verkar förslagen minska på förmånerna enligt den nuvarandegällande lagen. Därför måste det övervägas om de nuvarande förmånerna åtnjuter grundlagsskydd och om ändringen förutsätter att lagen stiftas i grundlagsordning.

Utgångspunkten för granskningen av grundlagsskyddet är egendomsskyddet enligt regeringsformens 6 §. Grundlagen skyddar inte pensionssystemet i sig utan den ekonomiska förmånen. Det torde vara klart att ändringar som gäller redan beviljad eller intjänad pensionsrätt,

åtminstone när de inte kan anses vara obetydliga, kräver ordning för stiftande av grundlag. På motsvarande sätt är det klart att om ändringens verkan börjar gälla pension som har tjänats in sedan lagen har trätt i kraft, finns det i allmänhet inget hinder för att ändra pensionsförmånerna genom en vanlig lag.

Avsikten är att övergången till ett pensionskydd i samma nivå som inom den privata sektorn sker gradvis under en lång tidsperiod. Utgångspunkten är att ändringarna inte berör intjänad pensionsrätt. Ändringens verkan på förmånstagarens framtida pension blir mindre desto närmare pensionsåldern förmånstagaren är. Enligt rådande uppfattning är pensionsåldern inte en förmån som åtnjuter grundlagsskydd om den inte är förbunden med ett betydligt väntevärde. Väntevärdet är större desto närmare pensionsåldern personen är. Också pensionens målsatta nivå kan vara förbunden med förväntningar, vilket innebär att ändringar med plötslig verkan kan förutsätta ordning för stiftande av grundlag. Däremot torde det inte föreligga något hinder för att ändra på tillväxten av pension som grundar sig på återstående anställningstid genom vanlig lag. Om möjligheten att tjäna in framtida pension försvagas i väsentlig grad, kan detta förutsätta ordning för stiftande av grundlag.

Eftersom de föreslagna ändringarna inte gäller intjänad pensionsrätt och eftersom ändringarna inte omfattar dem som uppnått 55 års ålder när ändringarna träder i kraft och ändringarnas verkan på de som är yngre ha förmildrats genom övergångsstadganden, kan det inte med beaktande av förberedelse tiden anses att ändringarna ingriper i förmånstagarnas enligt grundlag skyddade rättigheter på ett sätt som förutsätter ordning för stiftande av grundlag. Enligt förslaget skall de som är under 35 år omedelbart omfattas av ändringarna som gäller pensionsålder, intjänandet av pension och pensionens målsatta nivå. För deras del kan de nuvarande pensionsförmånerna inte anses ha särskilt förmögenhetsvärde eller väntevärde och därför omfattas av grundlagsskyddet. Eftersom deras pensionsfall ännu är avlägsna är förberedelse tiden tillräcklig. De föreslagna övergångsarrangemangen betyder i praktiken att samtliga anställda omfattas av ett enhetligt pensionsskydd först om cirka 30 år. Övergångstider som är längre än denna är inte ändamålsenliga och det kan inte heller anses att grundlagen förutsätter sådana.

Följaktligen kan de föreslagna ändringarna, trots att de till vissa delar minskar pensionsförmånerna enligt den nuvarande lagen, genomföras i vanlig lagstiftningsordning.

Övergångsarrangemangen berör endast pensionens tilläggsskydd och de kan inte anses försvaga det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet.

De 1940 födda är den första årsklassen på vilken den höjda åldersgränsen för individuell förtidspension kommer att tillämpas. I praktiken kommer den höjda åldersgränsen att gälla de år 1940 födda räknat från ingången av 1995, dvs. året under vilket de fyller 55 år. Redan 1994 kan de år 1940 födda få ett förhandsbeslut om individuell förtidspension. I dessa beslut skall 58 års ålder anges som vilkor för pensioneringen. Eftersom förslaget inte innebär att man i fråga om den individuella förtidspensionen gör intrång på en enda persons löpande

individuella förtidspension och eftersom förslaget inte heller lägger hinder för verkställandet av ett redan givet förhandsbeslut, har den föreslagna höjningen av åldersgränsen för individuell förtidspension inte en sådan försvagande effekt på det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet att på förslaget borde tillämpas 66 § 7 mom. riksdagsordningen enligt vilket ett lagförslag kan lämnas vilande.

En skärpning av villkoren för beviljande av arbetslöshetspension försvagar inte heller det lagstadgade grundläggande utkomstskyddet. Arbetslöshetspensionen börjar först efter arbetslöshetsdagpenningperioden, vilket innebär att de arbetslösas utkomst är tryggad åtminstone genom den grunddagpenning som avses i lagstiftningen om utkomststöd för arbetslösa.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66) 5 § 2 och 3 mom., 6 § 2 mom., 17 § 1 mom. och 18 a § 2 mom.,

av dessa lagrum 5 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1992 (1599/92), 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 10 december 1971 (851/71) och 18 a § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 31 januari 1985 (91/85),

ändras 1 § 3 mom., 2 § 1 mom. 2 punkten, 4 §, 5 § 4 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten d- och e-underpunkten och 4 punkten, 7 § 1 och 3 mom., 8 § 1—3 och 5 mom., 9 § 1 mom. a-punkten, 9 a §, 9 b § 1 mom., 9 c § 1 och 3 mom., 9 d § 1 mom. 2 punkten, 10 § 1, 2, 5 och 6 mom., 10 a §, 10 b § 1 och 4 mom., 11 och 12 §§, 13 § 1 mom., 15 § 1, 2 och 5 mom., 18 § 3 och 4 mom., 19 §, 20 § 1 mom., 25 § 1 mom. samt 26 § 1 mom.,

av dessa lagrum 2 § 1 mom. 2 punkten, 8 § 2 mom., 9 b § 1 mom., 9 c § 1 och 3 mom., 9 d § 1 mom. 2 punkten, 10 § 5 och 6 mom., 10 b § 1 och 4 mom., 15 § 2 mom. och 26 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 3 februari 1989 (103/89), 4 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 30 december 1992, 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 7 januari 1982 (16/82), 6 § 1 mom. 3 punkten d-underpunkten sådan den lyder i nämnda lag av den 10 december 1971 och e-underpunkten sådan den lyder i lag av den 27 mars 1991 (618/91) samt 4 punkten sådan den lyder ändrad genom lag av den 23 december 1982 (1026/82) samt genom nämnda lagar av den 10 december 1971 och 30 december 1992, 7 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 16 juni 1989 (563/89) och 3 mom. sådant det lyder i lag av den 10 januari 1992 (5/92), 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 21 augusti 1987 (716/87) och 5 mom. sådant det lyder i lag av den 19 december 1986 (964/86), 8 § 3 mom., 10 § 1 mom. och 20 § 1 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 30 december 1992, 9 a § sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 31 januari 1985 och lag av den 31 december 1985 (1130/85), 10 § 2 mom. sådant det lyder ändrat genom nämnda lagar av den 19 december 1986, den 3 februari 1989 och den 30 december 1992, 10 a § och 18 § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 19 april 1985 (326/85), 12 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 3 februari 1989, 13 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 juni 1982 (414/82), 15 § 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 31 januari 1985 och 5 mom. sådant det lyder i lag av den 23 februari 1979 (232/79), 19 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 16 januari 1987 (8/87) och nämnda lag av den 27 mars 1991, samt

fogas till 1 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 9 maj 1986 (333/86) och nämnda lag av den 27 mars 1991, nya 8 och 9 mom., till lagen nya 5 a och 5 b §§, till 7 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lagar av den 18 juli 1975 och den 9 januari 1981 (568/75 och 15/81) samt genom nämnda lagar av den 16 januari 1987, den 16 juni 1989 och 10 januari 1992, nya 4 och 5 mom., varvid de nuvarande 4—8 mom. blir 6—10 mom., till 9 § 1 mom. en ny b-punkt i stället för den b-punkt som upphävts genom lag av den 24 oktober 1986 (757/86), till 10 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 19 december 1986 och den 3 februari 1989 samt den 13 januari 1989 (21/89), ett nytt 7 mom., till lagen en ny 17 a §, till 18 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 19 april 1985, den 3 februari 1989 och den 27 mars 1991, ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom sistnämnda lag samt nya 6—8 mom., varvid nuvarande 6—10 mom. blir 9—13 mom., samt till lagen en ny 25 a § som följer:

1 §

— — — — —
Ett tjänste- eller arbetsförhållande som avses i 1 mom. benämns i denna lag anställning och en person som avses i samma moment förmånstagare. Med gammal förmånstagare avses i denna lag förmånstagare som den 31 decem-

ber 1992 har en anställning som omfattas av denna lag och som har fortgått oavbrutet och fortgår oavbrutet fram till pensionsfallet. Vid tillämpning av detta moment anses en anställning fram till den 31 december 1998 försätta utan avbrott, om det förflutit högst en månad sedan den föregående anställningen upphörde.

En förutsättning är dessutom att förmånstagaren under sex månader omedelbart innan anställningen upphörde hade en anställning som hade fortsatt utan avbrott och att han under fem år omedelbart innan anställningen upphörde har sammanlagt minst 3 år pensionstid. Andra än gamla förmånstagare anses vid tillämpningen av denna lag vara nya förmånstagare.

En anställning som fortgått utan avbrott minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas tekniskt vid utgången av nämnda år för uträkning av pensionen. Har anställningen vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas den vid utgången av det år då tioårsgränsen nås. Anställningen avslutas dock inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två hela kalenderår till förmånstagarens pensionsålder eller avgångsålder som är lägre än denna. Om förmånstagaren fortsätter att arbeta, anses det vara fråga om en ny anställning. Anställningen avbryts dock inte, om förmånstagarens lön i den anställningen som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan anställningen har avslutats på det sätt som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. härvid uppfylls.

Utän hinder av vad som i 5—8 mom. stadgas om anställningens upphörande, anses en anställning ha fortgått utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare samt vid tillämpning av 9 § 4 mom. i denna lag.

2 §

Denna lag gäller inte

2) anställning under den tid för vilken förmånstagaren på grundval av tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet är berättigad till ålderspension, med undantag av förtida ålderspension, enligt denna lag eller någon annan lag eller förordning, eller sådan invalid- eller arbetslöshetspension vars storlek fastställs med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst.

4 §

Pensionsålder för sådan ny förmånstagare

som avses i 1 § 3 mom. är 65 år. Pensionsåldern för en i nämnda lagrum avsedd gammal förmånstagare är 65 år, om han är född efter år 1959 eller om han inte före utgången av 1994 har minst fem år anställningstid som räknas som pensionstid.

Pensionsålder för andra förmånstagare än i 1 mom. nämnda gamla förmånstagare bestäms på grundval av anställningstid som enligt denna lag räknas som pensionstid till utgången av år 1994, enligt på följande sätt:

Pensionstid minst	Pensionsålder
30 år	63 år
25 år	63 år 4 månader
20 år	63 år 8 månader
15 år	64 år
10 år	64 år 4 månader
5 år	64 år 8 månader

5 §

Till pensionstiden räknas även den tid under vilken förmånstagaren efter fyllda 23 år av statsmedel har fått i denna lag nämnd invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a § eller förtidspension i enlighet med lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82) i sådant fall då han senare på grund av ålder eller ny invaliditet eller arbetslöshet skall beviljas pension på grundval av sådan anställning vari beaktats tiden från invaliditetens eller arbetslöshetens början fram till pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre.

5 a §

Om arbetsförmågan eller arbetslösheten har börjat innan 360 dagar förflutit efter att anställningen upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, (*återstående tid*) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs.

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då förmånstagaren

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/

83), gymnasielagen (477/83) eller lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84); dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten.

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren innan sådan arbetsoförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsoförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Har en arbetstagare fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att anställningen upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

Den återstående tiden räknas såsom till invalid- eller arbetslöshetspension berättigande tid även på grundval av en sådan anställning, efter vars upphörande förmånstagaren under en högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsoförmågan eller arbetslösheten börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 2 § lagen om statens familjepensioner (774/92). Härvid förutsätts dock att

1) förmånstagaren på grund av detta barn fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92), och

2) den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande enligt 1—3 mom.

Vad som ovan stadgas beträffande återstående tid tillämpas endast om förmånstagaren har varit bosatt i Finland minst fem år innan arbetsoförmågan eller arbetslösheten började. Av särskilda skäl kan pensionsmyndigheten dock besluta att förutsättningen i fråga om boende inte skall tillämpas.

5 b §

Återstående tid räknas såsom till pension berättigande på grundval av en anställning som har fortgått minst sex månader.

Den återstående tiden räknas dock såsom till pension berättigande på grundval av en anställning som har fortgått kortare tid än sex månader, om förmånstagaren inte på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagverksamhet som börjat före denna anställning är berättigad till pension som har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst (*heleffektiv pension*).

Om förmånstagare, sedan den till återstående tid berättigande anställningen har upphört, på grundval av ett annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagverksamhet har blivit berättigad till heleffektiv pension som avses i 1 och 2 mom., tillämpas inte stadgandena i 5 a § på den tidigare anställningen. Förmånstagaren anses härvid ha förvärvat ovan avsedda rätt till pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) vid den tidpunkt, då hans sammanlagda arbetsförtjänst i arbetsförhållanden som avses i nämnda lag, innan han drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak till arbetsoförmågan, har uppgått till det gränslöpp som förutsätts i 7 § 1 mom. i nämnda lag.

En förmånstagare som har fyllt 55 år anses dock inte ha förvärvat sådan i 2 mom. nämnd rätt till heleffektiv pension på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande genom vilket förmånstagaren har sysselsatts enligt 18 § 3 mom. sysselsättningslagen (275/87) eller, ifall det är frågan om någon annan arbetsgivare än staten eller en kommun, enligt motsvarande förfarande (*garanterat arbete*) och den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön eller arbetsinkomst som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet eller

den tidigare företagarverksamheten. Om förmånstagaren inte har förlorat sin rätt till återstående tid på grundval av ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började, anses han inte vid tillämpningen av detta moment till följd av det garanterade arbetet ha förlorat sin rätt till återstående tid från det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet.

6 §

Till pensionstiden räknas dock inte

3) tid under vilken arbete eller tjänstgöring under fortgående anställning varit avbruten i en följd längre än 30 dagar, såvida lön för denna tid inte betalats och orsaken härtill ej varit

d) utbetalning av sådan invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a §; eller

e) tjänstledighet eller ledighet som beviljats med stöd av 21 och 23 § sjukförsäkringslagen till den del moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning hänför sig till den eller tjänstledighet under vilken förmånstagaren får rehabiliteringspenning enligt de lagar, pensionsreglementen eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning med stöd av statskontorets anvisningar för tidigrehabilitering eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen; dock inte om rehabiliteringspenning utbetalats som tillägg till pension; ej heller

4) tid i anställning för vilken den erhållna inkomsten skall räknas förmånstagaren till godo för pension med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.

7 §

Den pensionsgrundande lönen fastställs särskilt för varje anställningsförhållande genom att medeltalet per månad räknas ut för de sammanlagda, i enlighet med 16 § justerade arbetsförtjänsterna av anställning under de två kalenderår som på nedan nämnt sätt valts ut bland de högst fyra sista kalenderåren före anställningens upphörande. Om anställningen

har avslutats med stöd av 1 § 8 mom., anses den dock vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått oavbrutet, om den på detta sätt uträknade pensionen är större. Har anställningen fortgått under fler än två kalenderår, beaktas inte det år under vilket anställningen började, om anställningen inte under nämnda kalenderår fortgått minst sex månader. Kan tre kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är lägst utan avseende, och kan fyra kalenderår väljas, lämnas även det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal är störst utan avseende. Här anställningen fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Har anställningen fortgått under fler än fyra kalenderår, fastställs den pensionsgrundande lönen på ovan nämnt sätt på basis av de arbetsförtjänster som erhållits under de fyra kalenderår som föregick anställningsförhållandets upphörande. Om anställningen upphör vid utgången av kalenderåret beaktas dock det år då anställningen upphörde. Då det är frågan om invalidpension, anses anställningen vid uträkning av den pensionsgrundande lönen ha upphört vid utgången av kalendermånaden före den i 9 § 1 mom. nämnda invaliditetens början.

Arbetsförtjänst som avses i 1 mom. fastställs enligt betalningstidpunkten på samma grunder som vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst anses dock inte semesterersättning som betalas när anställningen upphör, till förmånstagare som avses i 10 mom. betalt i 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88) nämnt ortstillägg och i lagens 3 § nämnda ersättningar, ej heller arvode för arbete i kommittéer eller kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen. Från arbetsförtjänsten för vart och ett kalenderår avdras dock vid tillämpningen av denna paragraf ett belopp som motsvarar det procenttal för förmånstagarens pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.

Arbetsförtjänst som avses i 3 mom. minskas dock inte på grund av förmånstagares pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överstiger den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som

föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Det i 3 och 4 mom. avsedda avdraget görs med hjälp av den koefficient som avses i 7 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

8 §

En förutsättning för ålderspension är att förmånstagaren har en pensionstid av minst en månad, att han uppnått pensionsåldern och att anställningen upphört.

Förmånstagaren har rätt att få ålderspension i förtid tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han uppnår den ålder som är fem år lägre än hans pensionsålder enligt 4 §. Härvid minskas pensionen på det sätt som anges i 10 b §. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad denna lag stadgar om ålderspension. En förmånstagare som avses i 4 mom. 1 punkten har inte rätt till förtida ålderspension.

En förutsättning för att en förmånstagare som får deltidspension enligt denna lag skall få ålderspension vid pensionsåldern är att det deltidsarbete som avses i 9 d § 1 mom. 4 punkten har upphört och att han innan deltidspensionen och deltidsarbetet upphörde har uppnått pensionsåldern.

Om en förmånstagare som har en pensionstid om minst en månad har beviljats ålderspension enligt denna lag, lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64), folkpensionsanstaltens pensionsreglemente eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten, pensionsstadgan för Finlands Bank, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/66), lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/69) eller lagstiftningen om det pensionskydd som i tillämpliga delar i överensstämmelse med stadgandena om statens pensioner skall finansieras av landskapet Åland, har han efter det att anställningen upphört rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han har uppnått sin pensionsålder.

9 §

Förutsättning för erhållande av invalidpension är, att anställningen fortgått oavbrutet under minst en månad och att förmånstagaren på grund av sjukdom, lyte eller skada

a) medan anställningen pågått blivit oförmögen att handha sin tjänst eller sitt arbete under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från invaliditetens början däri inberäknad; rätten till invalidpension uppskattas dock enligt b-punkten, om han fortsätter att arbeta.

b) medan han fortsätter att arbeta trots i a-punkten avsedd invaliditet är på så sätt arbetsoförmögen, att hans arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst 2/5 på grund av sjukdom, lyte eller skada för lika lång tid som stadgas i a-punkten; eller

9 a §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarig arbetslös förmånstagare som fyllt 60 år och som har minst en månad pensionstid, förutsatt att

1) vid fastställandet av hans arbetslöshetspension såsom till pension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte om förmånstagaren har rätt till arbetslöshetspension enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom.,

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregått den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid på det sätt som anges i 4 § 5 mom. i sagda lag,

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra att ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och att

4) han företer ett av Arbetslöshetskassa utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten; en förmånstagare som fått grunddagpenning skall dock förete ett av folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han

har fått grunddagpenning för de dagar som motsvarar maximiantalet dagar enligt nämnda lagrum.

Vid fastställande av pensionen anses förmånstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalats arbetslöshetsdagpenning under de 60 senast förflutna veckorna, räknat från en dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3 punkten nämnda intyget utfärdats av Arbetskraftsmyndigheten.

9 b §

I 9 § 1 mom. b- och c-punkten nämnd invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Härvid beviljas full invalidpension förmånstagare vars arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst $\frac{3}{5}$ under åtminstone ett år. Är arbetsförmågan nedsatt med mindre än detta, men likväl med minst $\frac{2}{5}$, beviljas pensionen som delpension. Invalidpension som beviljas i form av delpension utgör hälften av full invalidpension.

9 c §

Utan hinder av vad 9 § 1 mom. stadgar om erhållande av invalidpension har en förmånstagare som fyllt 58 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrande, lång tid i anställningen, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta sin anställning. Ett villkor är dock att förmånstagaren har upphört med sådant förvärsarbete som avses i en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärsinkomst per månad av dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 2 § 1 mom. i denna lag. Med undantag av det fall som avses i 9 § 1 mom. d-punkten och det fall att förmånstagaren är berättigad till ålderspension vid en ålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, är en förutsättning för individuell förtidspension dessutom att då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionstid även räknas

den tid som återstår till pensionsåldern eller till avgångsåldern om denna är lägre.

Förmånstagaren har rätt till förhandsbesked om huruvida han uppfyller de i första och sista meningen i 1 mom. och de i 2 mom. nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas enligt 23 §. Ett positivt förhandsbesked är bindande för statskontoret, om en därpå grundad ansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

9 d §

Rätt till deltidspension har en förmånstagare som har fyllt 58 år,

2) om han under en tid av sex månader omedelbart före deltidspensionens början haft oavbrutet fortgående anställning och har sammanlagt minst tre år pensionsstid under fem år omedelbart före deltidspensionens början och om han under denna tid har haft en sådan anställning på heltid, där hans arbetsförtjänst enligt denna lag eller arbetsförtjänst av en i denna lag angiven anställning och av verksamhet som omfattas av de stadganden som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare sammanlagt är minst fyra gånger det belopp som nämns i 2 § 1 mom. i denna lag.

10 §

Pensionen beräknas särskilt för varje anställning. I fråga om varje anställning uppgår pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad till $\frac{1}{12}$ procent för tiden före den 1 juli 1962 och från denna tidpunkt fram till den 31 december 1994 till $\frac{1}{6}$ procent av den pensionsgrundande lönen. Från och med den 1 januari 1995 utgör pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad $\frac{1}{8}$ procent av den pensionsgrundande lönen. I fråga om i 1 § 3 mom. avsedd ny förmånstagares anställning som har börjat efter år 1992 är pensionens belopp dock även för varje till pensionstiden hänförlig hel månad som hänförs sig till tiden före år 1995 $\frac{1}{8}$ procent av den pensionsgrundande lönen. Från och med den 1 januari 1995 utgör dock pensionens belopp för varje till pensionstiden

hänförlig hel månad 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen räknat från ingången av den månad som följer efter månaden under vilken en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare fyller 55 år, och från och med 1 januari 1994 för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 5/24 procent av den pensionsgrundande lönen räknat från ingången av det år under vilket en i 1 § 3 mom. avsedd ny förmånstagare fyller 60 år, dock inte till den del tiden mellan arbetsoförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, räknas såsom pensionstid i enlighet med 5 a § eller med stöd av 5 § 4 mom. den tid under vilken förmånstagaren erhållit pension.

Pensionsbeloppet för en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare är dock fram till den 31 december 1994 för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 11/60 procent av den pensionsgrundande lönen. Detsamma gäller pension som har beviljats en förmånstagare enligt de i 8 § 5 mom. nämnda stadgandena eller bestämmelserna och som har räknats för anställningstiden fram till 31 december 1994 enligt motsvarande stadganden som i detta moment.

De pensioner som fastställs för varje anställning skall sammanräknas. För en sådan i 1 § 3 mom. denna lag nämnd gammal förmånstagare som är född efter år 1959 eller som inte före utgången av år 1994 har minst fem år anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid och för i nämnda lagrum avsedd ny förmånstagare får pensionernas sammanlagda belopp uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen för pension som beräknas i enlighet med denna lag, då pensionstiden är minst två år. Finns ej sådan pension, får pensionernas sammanlagda belopp uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen enligt denna lag. I fråga om andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare samt förmånstagare som på grundval av de i 8 § 5 mom. nämnda stadgandena eller bestämmelserna har beviljats pension enligt 2 mom. och som före utgången av år 1994 har minst fem år pensionstid enligt denna lag, bestäms pensionerna dock i procent av den ovan nämnda pensionsgrundande lönen på grundval av anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid till utgången av år 1994, på följande sätt:

Pensionstid minst	Pensionernas maximibelopp
30 år	66 procent
25 år	65 procent
20 år	64 procent
15 år	63 procent
10 år	62 procent
5 år	61 procent

Om en förmånstagare på grundval av anställning som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare eller om han på grundval av verksamhet som avses i 6 § 1 mom. 3 punkten c-underpunkten har rätt till pension från en internationell organisation eller ett internationellt samarbetsorgan eller för uppdrag inom det internationella utvecklingssamarbetet med beaktande av minst fem års verksamhet eller om han på grund av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare har rätt även till sådan pension eller motsvarande förmån från utlandet i vars kostnader staten har deltagit, avdras från pension som betalas enligt denna lag:

1) pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

2) pension som betalas av en internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller som betalas på grundval av uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete, till den del den baserar sig på andra premier än sådana som uppburits hos förmånstagaren och på samma anställningstid som pension enligt denna lag, och

3) pension eller motsvarande förmån från utlandet på grundval av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare, till den del den baserar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

varvid avdrag som till följd av andra pensioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare inte skall beaktas. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

En förmån som motsvarar i 6 mom. 3 punkten nämnd pension avdras från pension enligt denna lag i enlighet med de beräkningsgrunder som fastställs av finansministeriet.

10 a §

Annan pension än deltidspension höjs med

ett arbetspensionstillägg, om förmånstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskrafts- politisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt statstjänstemannalagen, grundskolelagen, gymnasielagen eller lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, eller

4) rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket förmånstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket förmånstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte förmånstagaren under samma år har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (*förmånsmånader*), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det att förmånstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, till det han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna be-

stäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka förmånstagaren har uppburet förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en förmånstagare som har förkortad arbetsdag i enlighet med 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller som har mottagit deltidarbete i enlighet med lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

10 b §

Beviljas ålderspension enligt 8 § 2 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av månaden efter den då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den samordnade pension som förmånstagaren har intjänat fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den i enlighet med 11 eller 12 § samordnade pension som förmånstagaren enligt de stadganden som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare har intjänat före den tidpunkt då deltidspensionen börjar. Har förmånstagaren rätt till deltidspension också med stöd av något annat ovan avsett stadgande och minskar den begränsning som här avses deltidspensionen, görs minskningen enligt dessa stadganden i förhållande till de pensionsrättigheter som intjänats och samordnats enligt dem.

11 §

Då pension beviljas en ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare. Ålderspensioner som har beviljats i förtid beaktas vid samordningen utan den minskning som beror på att pensionen utbetalas i förtid.

12 §

När pension beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare. För

en sådan gammal förmånstagare som är född efter år 1959 eller som inte före utgången av år 1994 har minst fem år anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid fås dock samordningsgränsen genom att av samordningsgrunden tas 60 procent, varifrån om samordningsgrunden överstiger 568 mark, avdras 6 procent av den överskjutande delen, dock högst ett belopp som motsvarar folkpensionens basdel. När pensionen för andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare samordnas används dock i stället för sagda 60 procent ett procenttal enligt följande tabell, vilket bestäms enligt anställningstid enligt denna lag som räknas såsom pensionstid till utgången av år 1994:

Pensionstid minst	Procent
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61

Vid samordning av såsom delpension beviljad invalidpension utgör samordningsgränsen 30 procent av samordningsgrunden.

Vid samordningen beaktas de i 8 § lagen om pension för arbetstagare nämnda prestationerna. Pension enligt denna lag som beviljats en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare beaktas likväl oförändrad vid samordningen. Ålderspensioner som har beviljats i förtid beaktas vid samordningen utan den minskning som beror på att pensionen utbetalas i förtid. Överskrider det sammanlagda beloppet av prestationerna samordningsgränsen, avdras den överskjutande delen från pension som betalas enligt denna lag.

Till en ålderspensionstagare betalas, till dess han får rätt till pension enligt folkpensionslagen, i kompletteringsdel det belopp som med anledning av att folkpensionen beaktas har avdragits från pension enligt denna lag. Kompletteringsdel betalas dock inte till den som får förtida ålderspension.

Folkpensionens basdel beaktas under varje kalenderår till det belopp som den uppgår till den 1 november föregående kalenderår.

13 §

Samordning som avses i 11 och 12 § görs på

nytt i tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare.

15 §

Ålders- och invalidpension betalas, om inte annat följer av 15 a §, från ingången av månaden näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit, i fråga om annan pension än delinvalidpension likväl tidigast från ingången av månaden näst efter den då löneutbetalningen upphört. Individuell förtidspension betalas i enlighet med vad som stadgas ovan dock tidigast från ingången av månaden näst efter den då ansökan om pension gjordes eller förhandsbesked begärdes. Arbetslöshetspension betalas från ingången av månaden näst efter den under vilken förmånstagaren uppfyller de i 9 a § 1 mom. nämnda förutsättningarna för pensionen.

Ålders- eller invalidpension beviljas inte utan grundad anledning retroaktivt för längre tid än ett år innan pensionsansöknings gjordes. Arbetslöshetspension eller deltidspension beviljas inte för längre tid än sex månader före månaden efter den tidpunkt då ansöknings gjordes. Individuell förtidspension kan av undantagskäl beviljas retroaktivt, dock högst för ett år före månaden näst efter den tidpunkt då ansöknings gjordes.

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 2,50 mark i månaden, kan pensionen utbetalas i ett för allt, varvid beloppet beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för tillämpning av 19 b § lagen om pension för arbetstagare. Den som erhållit betalning i ett för allt är därefter inte berättigad till pension på grundval av samma pensionsfall för den tjänstgöring på vilken pension som motsvarar utbetalningen i ett för allt är baserad. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbetalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsoförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen från ingången av januari månad i enlighet med det löneindextal som fastställs för tillämpning av 9 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

17 a §

Är en förmånstagare minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv söka pension och saknar han förmyndare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

18 §

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete och härvid förtjänar det belopp som avses i 2 § 1 mom. eller mera, kan utan hinder av vad som stadgas i 9 b 2 mom. individuell förtidspension utbetalas enligt samma belopp som delpension enligt 10 a §. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster dock 3/5 av den pensionsgrundande lönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

Förändras förmånstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 9 b § inverkar på pensionens storlek och kan förändringen, med beaktande även av den tid som redan förflutit, antas bli bestående åtminstone under ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av förmånstagaren eller på statskontorets initiativ från början av den månad som närmast följer på förändringen, om inte annat följer av stadgandena i 15 a §. Pensionen minskas inte för den tid för vilken den redan utbetalts och höjs inte för längre tid än för sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter förmånstagarens ansökan eller statskontorets justeringsbeslut. Invalidpension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den månad under vilken pensionstagaren har uppfyllt de förutsättningar som stadgas i 9 a § 1 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 18 d § 2 mom.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete, varav det enligt 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt

samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar statskontoret pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall kan statskontoret återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från det att pensionstagaren började förvärvsarbete.

Då arbetet upphör eller minskar så att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension utbetalas räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, dock högst för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren dras in räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte fastställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

19 §

Beviljas någon, sedan hans med tillämpning av 5 § 2 eller 3 mom. beviljade invalidpension indragits, ny invalidpension på grund av sådan arbetsförmåga som har börjat innan två år förflutit sedan den indragna pensionen upphörde, eller blir han senare på grund av samma sjukdom, lyte eller skada på nytt arbetsförmögen, skall han beviljas invalidpension enligt samma grunder som i fråga om den indragna pensionen.

Fastställs sådan pension som fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst och som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller på företagarverksamhet, på grund av ny arbetsförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas inte det arbets- eller tjänsteförhållande eller den företagarverksamhet som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde såsom till pension berättigande.

Beviljas en förmånstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsförmåga som börjat innan två år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen

fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

20 §

Full invalidpension eller arbetslöshetspension övergår i ålderspension då anställningen har upphört och pensionstagaren har uppnått pensionsåldern, i fråga om pensionstagare i tjänsteförhållande dock senast då han uppnår avgångsåldern.

25 §

En grundlöst erlagd förmån får återkrävas även genom kvittning mot framtida pensionsbelopp. Från det pensionsbelopp som varje gång skall erläggas kan dock inte utan pensionstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsbeloppet som återstår efter det förskott på pensionsbeloppet i enlighet med lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78) innehållits.

25 a §

Statskontoret och statens pensionsnämnds lagakraftvunna beslut om återkrav av pension får verkställas på samma sätt som lagakraftvunna domar i tvistemål.

26 §

Kommunernas och andra offentligrättsliga samfunds myndigheter och inrättningar, pensionsskyddscentralen, försäkrings- och pensionsanstalterna och sjukhusen samt myndigheter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 § nämnda förmåner är skyldiga att på begäran avgiftsfritt meddela statskontoret uppgifter om de innehar och som kan inverka på avgörandet av ett pensionsärende som är under behandling eller på utbetalningen av pension, likväl med iakttagande av vad som i någon annan lag stadgas om tystnadsplikt. För läkarutlåtanden och läkarintyg skall dock skälig ersättning betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Stadgandena i 1 § 3 mom., 4 §, 6 § 1 mom. 4 punkten, 8 §, 10 §, 10 a §, 10 b § och 20 § tillämpas inte på förmånstagare som är född

före år 1940. På honom tillämpas inte heller ändringarna i 5 § beträffande pensionsålder, ändringarna i 11 § till andra delar än paragrafens sista mening och inte heller ändringarna i 12 § till andra delar än att barntillägg enligt folkpensionslagen inte skall beaktas. Stadgandena i 8 § 1 mom. tillämpas från och med den 1 januari 1995. Stadgandena i 8 § 5 mom. i lagen om statens pensioner vilket upphävs genom denna lag tillämpas till och med den 31 december 1994 på alla förmånstagare och därefter på förmånstagare som är födda före den 1 januari 1940.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt ikraft. Stadgandena i 18 § 3 och 6—9 mom. tillämpas dock på även på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

Utan hinder av vad som stadgas i 3 mom. tillämpas 1 § 8 och 9 mom. i denna lag på anställningar som är i kraft när lagen träder i kraft.

Om en förmånstagare, som har fyllt 54 år före den 1 januari 1994, har anställning som sagda dag har fortgått minst tio år, avslutas anställningen i enlighet med 1 § 8 mom. vid utgången av år 1994, om villkoren i nämnda moment uppfylls.

På en förmånstagare som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillämpas fortfarande 9 a § lagen om statens pensioner sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses förmånstagaren ha rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utan hinder av vad som i 9 c § 1 mom. stadgas om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension behåller en förmånstagare som är född före år 1940 rätten att få individuell förtidspension när han har fyllt 55 år. Stadgandena i 9 c § 3 mom. tillämpas på förhandsbesked som ges medan lagen är i kraft.

Lagens 10 a § tillämpas endast på sådana förmånstagare i fråga om vilka tillväxtprocenttalet enligt 10 § lagen om statens pensioner eller sammanlagda tillväxtprocenttal för pensioner enligt lagen om statens pensioner är mindre än 60. När den nämnda paragrafen tillämpas beaktas inte i paragrafen nämnda förmåner

som har betalats innan denna lag trädde i kraft.

Ändringarna i 12 § 3 och 5 mom. tillämpas även på pensionsfall som har inträffat innan lagen har trätt i kraft till den del det är frågan om att barntillägg som utbetalas enligt 29 § folkpensionslagen inte skall beaktas. Härvid beaktas inte barntillägg som betalas för barn som fötts sedan lagen har trätt i kraft. Om folkpensionens barntillägg för minst tre barn har beaktats vid samordning när lagen träder i kraft, fogas till pensionen räknat från det lagen träder i kraft den del av pension enligt lagen om statens pensioner som avdragits från pensionen på grund av sagda barntillägg.

Utan hinder av vad som stadgas i ikraftträdelsestadgandena i lagen den 3 februari 1989 om ändring av lagen om statens pensioner (103/89) är det inte ett villkor för tillämpning av stadgandena om valrätt och i nämnda stadgande avsedd pensionsålder, att förmånstagaren har rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 mom. Stadgandena om nämnda valrätt och pensionsålder tillämpas dock inte på en sådan efter år 1939 född ny förmånstagare som

avses i 1 § 3 mom. och som har fått deltidspension eller individuell förtidspension enligt lagen om statens pensioner. För en i detta moment avsedd förmånstagare som har rätt att välja pensionsålder och som har minst 30 år anställningstid som räknas såsom pensionstid enligt lagen om statens pensioner är pensionens tillväxtprocenttal minst 60. Den tillväxt som saknas fogas till förmånstagarens sista anställning. Detta moment tillämpas från och med den 1 januari 1995.

Det belopp som anges i 12 § 1 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för år 1966 och det belopp som anges i 15 § 5 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för år 1978.

Lagens 25 a § tillämpas på beslut som givits sedan lagen har trätt i kraft.

Pension som beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. betraktas när 5 § lagen angående införande av lagen om statens pensioner (281/66) tillämpas såsom pension som beviljas med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom. lagen om statens pensioner.

2.

Lag

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 30 december 1992 (1599/92) om ändring av lagen om statens pensioner som följer:

 Denna lag tillämpas på förmånstagare vilka är födda efter år 1939 och vilka har en anställning som omfattas av lagen om statens pensioner och som börjat efter år 1992. Lagen tillämpas inte på förmånstagare vars anställning har varit i kraft innan lagen trädde i kraft och som fortsätter utan avbrott.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Denna lag tillämpas på pensionsfall som har inträffat den 1 januari 1993 eller därefter.

3.

Lag**om ändring av lagen om statens familjepensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/68) 6 § 2 mom., 7 c §, 8 §, 12 § 5 mom., 17 §, 22 § 1 mom. och 23 § 1 mom,

av dessa lagrum 6 § 2 mom. och 7 c § sådana de lyder i lag av den 9 februari 1990 (103/90), 8 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 4 juli 1969 (440/69) samt 12 § 5 mom. sådant det lyder i lag av den 21 augusti 1987 (714/87), samt

fogas till 6 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 9 februari 1990, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., samt till lagen en ny 22 a § som följer:

6 §

Om familjepension beviljas efter en förmåns-låtare, som var i 1 § 3 mom. lagen om statens pensioner avsedd gammal förmånstagare, är samordningsgränsen dock ett procenttal enligt följande tabell vilket bestäms på grundval av förmånstagarens anställningstid som enligt lagen om statens pensioner räknas såsom pensionstid till utgången av år 1994:

Pensionstid minst	Procent
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61
under 5 år	60

Från samordningsgränsen avdras för varje barn som är förmånstagare grundbeloppet av barnpensionen enligt familjepensionslagen (38/69) samt, om också en efterlevande make är förmånstagare enligt denna lag, beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen. Som avdrag beaktas i procent av samordningsgrunden dock inte mer än hälften av procenttalet enligt tabellen. Då en tidigare make till förmåns-låtaren får familjepension i stället för den efterlevande maken, avdras vid samordningen inte beloppet av basdelen av efterlevandepensionen enligt familjepensionslagen.

7 c §

Utöver vad som stadgas i 7 b § förrättas pensionsjämkning på nytt endast om en efterlevande make beviljas sådan pension som nämns i 7 § 1 mom. i någon annan form än

deltidspension. Härvid tillämpas samma pensionsjämkningsgrund som när pensionsjämkning förrättades första gången.

8 §

Samordning som avses i 6 § görs på nytt i tillämpliga delar enligt 8 a § lagen om pension för arbetstagare.

12 §

När familjepension utbetalas i ett för allt skall 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner iaktas i tillämpliga delar.

17 §

Är förmånstagaren minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv ansöka om familjepension och saknar han förmyndare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller familjepension enligt denna lag.

Under de förutsättningar som anges i 1 mom. kan statskontoret även betala ut familjepensionen till en nära anhörig eller någon annan person.

22 §

Utan grund utbetald familjepension får återkrävas även genom kvittning mot framtida familjepensionsrater. Från den familjepension som varje gång skall erläggas får dock inte utan pensionstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av familjepensionsraten som återstår sedan förskott på familjepensionsraten innehållits med stöd av lagen om för-

skottsuppbörd (418/59) eller källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

---

22 a §

Statskontorets eller pensionsnämndens lagakraftvunna beslut om återkrav av familjepension får verkställas på samma sätt som lagakraftvunna domar i tvistemål.

23 §

Kommunernas och andra offentligrättsliga samfunds myndigheter eller inrättningar, pensionsskyddscentralen, försäkrings- och pensionsanstalterna och sjukhusen samt myndighe-

ter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 §§ nämnda förmåner är skyldiga att på begäran avgiftsfritt lämna statskontoret de uppgifter som de förfogar över och som kan inverka på avgörandet av ett familjepensionsärende som är under behandling, likväl med iakttagande av vad som i någon annan lag stadgas om tystnadsplikt. För läkarutlåtanden och läkarintyg skall dock skälig ersättning betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas om förmånslätare har avlidit efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 22 a § tillämpas dock på beslut som givits sedan lagen har trätt i kraft.

Helsingfors den 18 juni 1993

Republikens President
MAUNO KOIVISTO

Finansminister *Iiro Viinanen*

1.

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/66) 5 § 2 och 3 mom., 6 § 2 mom., 17 § 1 mom. och 18 a § 2 mom.,

av dessa lagrum 5 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1992 (1599/92), 6 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 10 december 1971 (851/71) och 18 a § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 31 januari 1985 (91/85),

ändras 1 § 3 mom., 2 § 1 mom. 2 punkten, 4 §, 5 § 4 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten d- och e-underpunkten och 4 punkten, 7 § 1 och 3 mom., 8 § 1—3 och 5 mom., 9 § 1 mom. a-punkten, 9 a §, 9 b § 1 mom., 9 c § 1 och 3 mom., 9 d § 1 mom. 2 punkten, 10 § 1, 2, 5 och 6 mom., 10 a §, 10 b § 1 och 4 mom., 11 och 12 §§, 13 § 1 mom., 15 § 1, 2 och 5 mom., 18 § 3 och 4 mom., 19 §, 20 § 1 mom., 25 § 1 mom. samt 26 § 1 mom.,

av dessa lagrum 2 § 1 mom. 2 punkten, 8 § 2 mom., 9 b § 1 mom., 9 c § 1 och 3 mom., 9 d § 1 mom. 2 punkten, 10 § 5 och 6 mom., 10 b § 1 och 4 mom., 15 § 2 mom. och 26 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 3 februari 1989 (103/89), 4 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 30 december 1992, 5 § 4 mom. sådant det lyder i lag av den 7 januari 1982 (16/82), 6 § 1 mom. 3 punkten d-underpunkten sådan den lyder i nämnda lag av den 10 december 1971 och e-underpunkten sådan den lyder i lag av den 27 mars 1991 (618/91) samt 4 punkten sådan den lyder ändrad genom lag av den 23 december 1982 (1026/82) samt genom nämnda lagar av den 10 december 1971 och 30 december 1992, 7 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 16 juni 1989 (563/89) och 3 mom. sådant det lyder i lag av den 10 januari 1992 (5/92), 8 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 21 augusti 1987 (716/87) och 5 mom. sådant det lyder i lag av den 19 december 1986 (964/86), 8 § 3 mom., 10 § 1 mom. och 20 § 1 mom. sådana de lyder i nämnda lag av den 30 december 1992, 9 a § sådan den lyder ändrad genom nämnda lag av den 31 januari 1985 och lag av den 31 december 1985 (1130/85), 10 § 2 mom. sådant det lyder ändrat genom nämnda lagar av den 19 december 1986, den 3 februari 1989 och den 30 december 1992, 10 a § och 18 § 3 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 19 april 1985 (326/85), 12 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och nämnda lag av den 3 februari 1989, 13 § 1 mom. sådant det lyder i lag av den 4 juni 1982 (414/82), 15 § 1 mom. sådant det lyder i nämnda lag av den 31 januari 1985 och 5 mom. sådant det lyder i lag av den 23 februari 1979 (232/79), 19 § sådan den lyder ändrad genom lag av den 16 januari 1987 (8/87) och nämnda lag av den 27 mars 1991, samt

fogas till 1 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 9 maj 1986 (333/86) och nämnda lag av den 27 mars 1991, nya 8 och 9 mom., till lagen nya 5 a och 5 b §§, till 7 §, sådan den lyder delvis ändrad genom lagar av den 18 juli 1975 och den 9 januari 1981 (568/75 och 15/81) samt genom nämnda lagar av den 16 januari 1987, den 16 juni 1989 och 10 januari 1992, nya 4 och 5 mom., varvid de nuvarande 4—8 mom. blir 6—10 mom., till 9 § 1 mom. en ny b-punkt i stället för den b-punkt som upphävts genom lag av den 24 oktober 1986 (757/86), till 10 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 19 december 1986 och den 3 februari 1989 samt den 13 januari 1989 (21/89), ett nytt 7 mom., till lagen en ny 17 a §, till 18 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 19 april 1985, den 3 februari 1989 och den 27 mars 1991, ett nytt 2 mom. i stället för det 2 mom. som upphävts genom sistnämnda lag samt nya 6—8 mom., varvid nuvarande 6—10 mom. blir 9—13 mom., samt till lagen en ny 25 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

I 1 mom. avsett tjänste-, arbets- eller tjänstgöringsförhållande benämnes i denna lag anställning och i samma moment avsedd person förmånstagare.

Ett tjänste- eller arbetsförhållande som avses i 1 mom. benämns i denna lag anställning och en person som avses i samma moment förmånstagare. *Med gammal förmånstagare avses i denna lag förmånstagare som den 31 december 1992 har en anställning som omfattas av denna lag och som har fortgått oavbrutet och fortgår oavbrutet fram till pensionsfallet. Vid tillämpning av detta moment anses en anställning fram till den 31 december 1998 försatta utan avbrott, om det förflutit högst en månad sedan den föregående anställningen upphörde. En förutsättning är dessutom att förmånstagaren under sex månader omedelbart innan anställningen upphörde hade en anställning som hade fortsatt utan avbrott och att han under fem år omedelbart innan anställningen upphörde har sammanlagt minst 3 år pensionstid. Andra än gamla förmånstagare anses vid tillämpningen av denna lag vara nya förmånstagare.*

En anställning som fortgått utan avbrott minst tio år före utgången av det år under vilket arbetstagaren har fyllt 54 år avslutas tekniskt vid utgången av nämnda år för uträknande av pensionen. Har anställningen vid ovan nämnda tidpunkt inte fortgått tio år, avslutas den vid utgången av det år då tioårsgränsen nås. Anställningen avslutas dock inte längre efter det år vid vars utgång det återstår två hela kalenderår till förmånstagarens pensionsålder eller avgångsålder som är lägre än denna. Om förmånstagaren fortsätter att arbeta, anses det vara fråga om en ny anställning. Anställningen avbryts dock inte, om förmånstagarens lön i den anställningen som föreligger efter avbrottet har nedgått av ett sådant undantagsskäl som har framkommit innan anställningen har avslutats på det sätt som avses i detta moment och om förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. härvid uppfylls.

Utan hinder av vad som i 5—8 mom. stadgas om anställningens upphörande, anses en anställning ha fortgått utan avbrott vid beräkning av den tid om ett år som avses i 8 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare samt vid tillämpning av 9 § 4 mom. i denna lag.

2 §

Denna lag gäller inte

2 §

Denna lag gäller inte

Gällande lydelse

2) anställning under den tid för vilken förmånstagaren på grundval av tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet uppbär ålderspension, med undantag av förtida ålderspension, enligt denna lag eller någon annan lag eller en förordning, eller sådan invalidpension vars storlek fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst.

4 §

Pensionsåldern är 63 år.

Pensionsåldern är dock 65 år om statsanställningen har upphört före pensionsåldern 63 år. Om förmånstagaren har en anställning som börjat efter den 31 december 1992 är pensionsåldern 65 år.

5 §

Till pensionstiden räknas även den tid under vilken förmånstagaren efter fyllda 23 år av statsmedel erhållit i enlighet med denna lag med tillämpning av 2 eller 3 mom. beviljad invalid- eller arbetslöshetspension eller förtidspension i enlighet med lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82) i sådant fall då honom senare på grund av ålder eller ny invaliditet eller arbetslöshet skall beviljas pension på grundval av ovan i 2 mom. avsedd anställning.

Föreslagen lydelse

2) anställning under den tid för vilken förmånstagaren på grundval av tjänste- eller arbetsförhållande eller företagarverksamhet är berättigad till ålderspension, med undantag av förtida ålderspension, enligt denna lag eller någon annan lag eller förordning, eller sådan invalid- eller arbetslöshetspension vars storlek fastställs med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst.

4 §

Pensionsålder för sådan ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. är 65 år. Pensionsåldern för en i nämnda lagrum avsedd gammal förmånstagare är 65 år, om han är född efter år 1959 eller om han inte före utgången av 1994 har minst fem år anställningstid som räknas som pensionstid.

Pensionsålder för andra förmånstagare än i 1 mom. nämnda gamla förmånstagare bestäms på grundval av anställningstid som enligt denna lag räknas som pensionstid till utgången av år 1994, enligt på följande sätt:

Pensionstid minst	Pensionsålder
30 år	63 år
25 år	63 år 4 månader
20 år	63 år 8 månader
15 år	64 år
10 år	64 år 4 månader
5 år	64 år 8 månader

5 §

Till pensionstiden räknas även den tid under vilken förmånstagaren efter fyllda 23 år av statsmedel har fått i denna lag nämnd invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a § eller förtidspension i enlighet med lagen om förtidspension för frontveteraner (13/82) i sådant fall då han senare på grund av ålder eller ny invaliditet eller arbetslöshet skall beviljas pension på grundval av sådan anställning vari beaktats tiden från invaliditetens eller arbetslöshetens början fram till pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre.

5 a §

Om arbetsoförmågan eller arbetslösheten har

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

börjat innan 360 dagar förflutit efter att anställningen upphörde, skall även tiden mellan arbetsförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, (återstående tid) räknas såsom till pension berättigande tid när den invalid- eller arbetslöshetspension som beviljas på grundval av denna anställning fastställs.

Vid beräkandet av de 360 dagar som avses i 1 mom. beaktas inte de dagar då förmånstagaren

1) har haft studieledighet enligt lagen om studieledighet (273/79),

2) har fått personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt statstjänstemannalagen (755/86), grundskolelagen (476/83), gymnasielagen (477/83) eller lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden (537/90),

3) har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/90),

4) har fått dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84); dock högst enligt det antal som motsvarar det i 26 § nämnda lag stadgade maximiantalet dagar för vilka kan betalas dagpenning avvägd enligt förtjänsten.

5) har fått rehabiliteringspenning enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning (611/91) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, eller

6) har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (364/63) under de tre senaste åren innan sådan arbetsförmåga som avses i denna lag började; med dessa dagar jämställs dagar för vilka dagpenning hade betalats om inte arbetstagaren hade fått i 27 § 1 mom. sjukförsäkringslagen angiven motsvarande ersättning för arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada med stöd av någon annan lag.

Har en arbetstagare fått enligt förtjänsten avvägd dagpenning med stöd av 26 § 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa innan de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit efter att anställningen upphörde, skall den återstående tiden räknas såsom till pension berättigande tid när den invalidpension som beviljas på grundval av detta arbetsförhållande fastställs.

Den återstående tiden räknas såsom till invalid- eller arbetslöshetspension berättigande tid

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

även på grundval av en sådan anställning, efter vars upphörande förmånstagaren under en högst nio år lång tid mellan den tidpunkt då de i 1 eller 2 mom. avsedda 360 dagarna har förflutit och den tidpunkt då arbetsförmågan eller arbetslösheten börjat har haft ett barn som är yngre än tre år och som avses i 2 § lagen om statens familjepensioner (774/92). Härvid förutsätts dock att

1) förmånstagaren på grund av detta barn fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller stöd för hemvård enligt lagen om stöd för hemvård av barn (797/92), och

2) den återstående tiden inte räknas såsom till pension berättigande enligt 1—3 mom.

Vad som ovan stadgas beträffande återstående tid tillämpas endast om förmånstagaren har varit bosatt i Finland minst fem år innan arbetsförmågan eller arbetslösheten började. Av särskilda skäl kan pensionsskyddcentralen dock besluta att förutsättningen i fråga om boende inte skall tillämpas.

5 b §

Återstående tid räknas såsom till pension berättigande på grundval av en anställning som har fortgått minst sex månader.

Den återstående tiden räknas dock såsom till pension berättigande på grundval av en anställning som har fortgått kortare tid än sex månader, om förmånstagaren inte på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet som börjat före denna anställning är berättigad till pension som har fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst (heleffektiv pension).

Om förmånstagare, sedan den till återstående tid berättigande anställningen har upphört, på grundval av ett annat arbets- eller tjänsteförhållande eller företagarverksamhet har blivit berättigad till heleffektiv pension som avses i 1 och 2 mom., tillämpas inte stadgandena i 5 a § på den tidigare anställningen. Förmånstagaren anses härvid ha förvärvat ovan avsedda rätt till pensionsskydd enligt lagen om pension för arbetstgare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62) vid den tidpunkt, då hans sammanlagda arbetsförtjänst i arbetsförhållanden som avses i nämnda lag, innan han drabbats av den sjukdom, det lyte eller den skada som utgör huvudsaklig orsak

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

till arbetsförmågan, har uppgått till det gränslöshetsbelopp som förutsätts i 7 § 1 mom. i nämnda lag.

En förmånstagare som har fyllt 55 år anses dock inte ha förvärvat sådan i 2 mom. nämnd rätt till heffektiv pension på grundval av ett arbets- eller tjänsteförhållande genom vilket förmånstagaren har sysselsatts enligt 18 § 3 mom. sysselsättningslagen (275/87) eller, ifall det är frågan om någon annan arbetsgivare än staten eller en kommun, enligt motsvarande förfarande (garanterat arbete) och den pensionsgrundande lönen i detta arbetsförhållande är mindre än motsvarande lön eller arbetsinkomst som har uträknats på grundval av det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet eller den tidigare företagets verksamheten. Om förmånstagaren inte har förlorat sin rätt till återstående tid på grundval av ett tidigare arbets- eller tjänsteförhållande vid den tidpunkt då hans garanterade arbete började, anses han inte vid tillämpningen av detta moment till följd av det garanterade arbetet ha förlorat sin rätt till återstående tid från det tidigare arbets- eller tjänsteförhållandet.

6 §

Till pensionstiden räknas dock inte

3) tid under vilken arbete eller tjänstgöring under fortgående anställning varit avbruten i en följd längre än 30 dagar, såvida lön för denna tid inte betalats och orsaken härtill ej varit

d) utbetalning av sådan invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 § 2 mom.; eller

e) tjänstledighet eller ledighet som har beviljats med stöd av 21 och 23 §§ sjukförsäkringslagen, till den del moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller rehabiliteringspenning enligt denna lag hänförs sig till den; ej heller

6 §

Till pensionstiden räknas dock inte

3) tid under vilken arbete eller tjänstgöring under fortgående anställning varit avbruten i en följd längre än 30 dagar, såvida lön för denna tid inte betalats och orsaken härtill ej varit

d) utbetalning av sådan invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 a §; eller

e) tjänstledighet eller ledighet som beviljats med stöd av 21 och 23 § sjukförsäkringslagen till den del moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning hänförs sig till den eller tjänstledighet under vilken förmånstagaren får rehabiliteringspenning enligt de lagar, pensionsreglementen eller pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, rehabiliteringspenning enligt lagen om rehabiliteringspenning med stöd av statskontorets anvisningar för tidigrehabilitering eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen; dock inte om rehabiliteringspenning utbetalats som tillägg till pension; ej heller

Gällande lydelse

4) tid i anställning för vilken den erhållna inkomsten skall räknas förmånstagaren till godo för pension med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62), *utom om förmånstagaren inte har en anställning som börjat efter den 31 december 1992, och om*

7 §

Den pensionsgrundande lönen fastställs särskilt för varje anställningsförhållande genom att medeltalet per månad räknas ut för de sammanlagda, i enlighet med 16 § justerade arbetsförtjänsterna av anställning under de 2 kalenderår som på nedan nämnt sätt valts ut bland de högst 4 sista kalenderåren före anställningens upphörande. Har anställningen fortgått under flera än 2 kalenderår, beaktas inte det år under vilket anställningen började, om anställningen inte under nämnda kalenderår fortgått minst 6 månader. Kan 3 kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är lägst utan avseende, och kan 4 kalenderår väljas, lämnas även det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är störst utan avseende. Har anställningen fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Har anställningen fortgått under flera än 4 kalenderår, fastställs den pensionsgrundande lönen på ovan nämnt sätt på basis av de arbetsförtjänster som erhållits under de 4 kalenderår som föregick anställningsförhållandets upphörande, *dock så att om anställningen upphör vid utgången av kalenderåret beaktas det år då anställningen upphörde. Då det är fråga om invalidpension, anses anställningen vid uträkning av den pensionsgrundande lönen ha upphört vid utgången av kalendermånaden före den i 9 § 1 mom. nämnda invaliditetens början.*

Arbetsförtjänst som avses i 1 mom. fastställs enligt betalningstidpunkten på samma grunder som vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst anses dock inte

Föreslagen lydelse

4) tid i anställning för vilken den erhållna inkomsten skall räknas förmånstagaren till godo för pension med stöd av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/62).

7 §

Den pensionsgrundande lönen fastställs särskilt för varje anställningsförhållande genom att medeltalet per månad räknas ut för de sammanlagda, i enlighet med 16 § justerade arbetsförtjänsterna av anställning under de två kalenderår som på nedan nämnt sätt valts ut bland de högst *fyra* sista kalenderåren före anställningens upphörande. *Om anställningen har avslutats med stöd av 1 § 8 mom., anses den dock vid tillämpningen av denna paragraf ha fortgått oavbrutet, om den på detta sätt uträknade pensionen är större.* Har anställningen fortgått under fler än två kalenderår, beaktas inte det år under vilket anställningen började, om anställningen inte under nämnda kalenderår fortgått minst *sex* månader. Kan *tre* kalenderår sålunda väljas, lämnas av dem det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal per månad är lägst utan avseende, och kan *fyra* kalenderår väljas, lämnas även det år under vilket arbetsförtjänsterna i medeltal är störst utan avseende. Har anställningen fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga arbetsförtjänsten per månad såsom pensionsgrundande lön. Har anställningen fortgått under fler än *fyra* kalenderår, fastställs den pensionsgrundande lönen på ovan nämnt sätt på basis av de arbetsförtjänster som erhållits under de *fyra* kalenderår som föregick anställningsförhållandets upphörande. Om anställningen upphör vid utgången av kalenderåret beaktas dock det år då anställningen upphörde. Då det är frågan om invalidpension, anses anställningen vid uträkning av den pensionsgrundande lönen ha upphört vid utgången av kalendermånaden före den i 9 § 1 mom. nämnda invaliditetens början.

Arbetsförtjänst som avses i 1 mom. fastställs enligt betalningstidpunkten på samma grunder som vid innehållning av skatteförskott eller skatt. Som arbetsförtjänst anses dock inte

Gällande lydelse

semesterersättning som betalas när anställningen upphör, till förmånstagare som avses i 8 mom. betalt, i 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88) nämnt ortstillägg och i lagens 3 § nämnda ersättningar, ej heller arvode för arbete i kommittéer eller kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen.

Föreslagen lydelse

semesterersättning som betalas när anställningen upphör, till förmånstagare som avses i 10 mom. betalt i 2 § lagen om avlöning av tjänstemän inom utrikesrepresentationen (346/88) nämnt ortstillägg och i lagens 3 § nämnda ersättningar, ej heller arvode för arbete i kommittéer eller kommissioner eller för andra uppdrag som inte skall anses höra till anställningen. *Från arbetsförtjänsten för vart och ett kalenderår avdras dock vid tillämpningen av denna paragraf ett belopp som motsvarar det procenttal för förmånstagarens pensionsavgift som fastställts för kalenderåret i fråga.*

Arbetsförtjänst som avses i 3 mom. minskas dock inte på grund av förmånstagares pensionsavgift med mera än det relativa belopp med vilket den relativa ökningen av förtjänstnivån överstiger den relativa prisökningen räknat från det tredje kvartalet år 1992 till utgången av det tredje kvartalet av det kalenderår som föregått året för intjänande av nämnda arbetsförtjänst. Varje år avdras dock minst det relativa belopp som fastställts för föregående kalenderår.

Det i 3 och 4 mom. avsedda avdraget görs med hjälp av den koefficient som avses i 7 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare.

8 §

En förutsättning för ålderspension är att förmånstagaren har en pensionstid av minst en månad, att han uppnått pensionsåldern och att anställningen upphört. *För att förmånstagaren skall få ålderspension vid en pensionsålder som är lägre än 65 år förutsätts dock dessutom att han under 6 månader omedelbart före anställningens upphörande varit anställd utan avbrott och att han under 5 år omedelbart före anställningens upphörande intjänat en pensionstid av sammanlagt minst 3 år. Vid beräkningen av de i detta moment nämnda tiderna 6 månader och 3 år beaktas tjänstgöringstid som skall räknas såsom pensionstid enligt denna lag, lagen om pension för kummunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64), folkpensionsanstaltens pensionsreglemente eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten, pensionsstadgan för Postbankens pensionsanstalt, pensionsstadgan för Finlands Bank, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/66), lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/69) eller lagstiftningen om det pensionsskydd som i tillämpliga delar i*

8 §

En förutsättning för ålderspension är att förmånstagaren har en pensionstid av minst en månad, att han uppnått pensionsåldern och att anställningen upphört.

Gällande lydelse

överensstämmelse med stadgandena om statens pensioner skall finansieras av landskapet Åland.

Förmånstagaren har rätt att få ålderspension i förtid tidigast från ingången av månaden efter den kalendermånad under vilken han fyller 58 år, om hans pension fastställs med tillämpning av 10 § 2 mom., eller från ingången av kalendermånaden efter den under vilken han fyller 60 år, om hans pension fastställs med tillämpning av 10 § 1 mom. Härvid minskas pensionen på det sätt som anges i 10 b §. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad denna lag stadgar om ålderspension. En förmånstagare som avses i 4 mom. 1 punkten har inte rätt till förtida ålderspension. *Har förmånstagaren på grundval av anställning som räknas såsom pensionstid rätt till förtida ålderspension också enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, förutsätts dessutom för att han skall kunna få förtida ålderspension att han får förtida ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden.*

En förutsättning för att en förmånstagare som har fått deltidspension enligt denna lag skall få ålderspension vid pensionsåldern 63 år är att det deltidsarbete som avses i 9 d § 1 mom. 4 punkten har upphört och att han innan deltidspensionen och deltidsarbetet upphörde har uppnått pensionsåldern 63 år. *En sådan förmånstagare som får deltidspension med stöd av denna lag och som har en anställning som börjat efter den 31 december 1992, har dock rätt att få ålderspension först vid pensionsåldern 65 år.*

Har en förmånstagare, som intjänat en pensionstid av minst en månad, erhållit med stöd av föreskrifter som avses i 1 mom. beviljad ålderspension, har han då anställningen upphört även rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han uppfyller de övriga i 1 mom. stadgade villkoren för erhållande av ålderspension.

Föreslagen lydelse

Förmånstagaren har rätt att få ålderspension i förtid tidigast från ingången av månaden efter den under vilken han uppnår den ålder som är fem år lägre än hans pensionsålder enligt 4 §. Härvid minskas pensionen på det sätt som anges i 10 b §. På förtida ålderspension tillämpas i övrigt vad denna lag stadgar om ålderspension. En förmånstagare som avses i 4 mom. 1 punkten har inte rätt till förtida ålderspension.

En förutsättning för att en förmånstagare som får deltidspension enligt denna lag skall få ålderspension vid pensionsåldern är att det deltidsarbete som avses i 9 d § 1 mom. 4 punkten har upphört och att han innan deltidspensionen och deltidsarbetet upphörde har uppnått pensionsåldern.

Om en förmånstagare som har en pensionstid om minst en månad har beviljats ålderspension enligt denna lag, lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/64), folkpensionsanstaltens pensionsreglemente eller pensionsstadgan för folkpensionsanstalten, pensionsstadgan för Finlands Bank, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (298/66), lagen om ortodoxa kyrkosamfundet (521/69) eller lagstiftningen om det pensionskydd som i tillämpliga delar i överensstämmelse med stadgandena om statens pensioner skall finansieras av landskapet Åland, har han efter det att anställningen upphört rätt till ålderspension enligt denna lag oberoende av om han har uppnått sin pensionsålder.

Gällande lydelse

9 §

Förutsättning för erhållande av invalidpension är, att anställningen fortgått oavbrutet under minst en månad och att förmånstagaren på grund av sjukdom, lyte eller skada

a) medan anställningen pågått blivit oförmögen att handha sin tjänst eller sitt arbete under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från och med invaliditetens början däri inberäknad; eller

Föreslagen lydelse

9 §

Förutsättning för erhållande av invalidpension är, att anställningen fortgått oavbrutet under minst en månad och att förmånstagaren på grund av sjukdom, lyte eller skada

a) medan anställningen pågått blivit oförmögen att handha sin tjänst eller sitt arbete under en tid av sannolikt minst ett år, tiden från invaliditetens början däri inberäknad; rätten till invalidpension uppskattas dock enligt b-punkten, om han fortsätter att arbeta.

b) medan han fortsätter att arbeta trots i a-punkten avsedd invaliditet är på så sätt arbetsförmögen, att hans arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst 2/5 på grund av sjukdom, lyte eller skada för lika lång tid som stadgas i a-punkten; eller

9 a §

Förutsättning för erhållande av arbetshetspension är att förmånstagaren har en pensions-tid om minst en månad, att han fyllt 60 år och att han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han ej kan vägra ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (602/84). Förutsättning för erhållande av arbetslöshetspension är dessutom att förmånstagaren företer av folkpensionsanstalter eller arbetslöshetskassa utfärdat intyg över att han, räknat från en dag som infaller tidigast en månad före utfärdandet av ovan nämnda intyg, under de 60 senast förflutna veckorna har uppburit arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för sammanlagt minst 200 dagar eller att han enligt 26 § 1 och 3 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten.

Arbetslöshet anses ha börjat den dag för vilken arbetslöshetsdagpenning första gången under de 60 veckor som avses i 1 mom. har betalats till förmånstagaren.

Utän hinder av vad som i 1 mom. är stadgat om den nedre åldersgräns som är förutsättning för erhållande av arbetslöshetspension har även förmånstagare som är född år 1930 eller tidigare rätt att få arbetslöshetspension.

Utän hinder av vad som i 1 mom. stadgas

9 a §

Berättigad till arbetslöshetspension är en långvarig arbetslös förmånstagare som fyllt 60 år och som har minst en månad pensionstid, förutsatt att

1) vid fastställandet av hans arbetslöshetspension såsom till pension berättigande tid kan beaktas den tid som återstår till pensionsåldern eller motsvarande arbetsförtjänst, dock inte om förmånstagaren har rätt till arbetslöshetspension enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom.,

2) han under de 15 kalenderår som omedelbart föregått den tidpunkt för arbetslöshetens början som avses i 3 mom. under sammanlagt minst fem år har intjänat i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare nämnd grundpension eller annan därmed jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande; på grundval av arbetsförtjänsten i arbetsförhållanden som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden beaktas intjänandetiden härvid på det sätt som anges i 4 § 5 mom. i sagda lag,

3) han företer av Arbetskraftsmyndighet utfärdat intyg över att han är arbetslös arbetssökande hos Arbetskraftsbyrån och att honom inte kan anvisas sådant arbete som han inte kan vägra att ta emot utan att förlora sin rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, och att

4) han företer ett av arbetslöshetskassa utfärdat intyg över att han enligt 26 § 1 och 3

Gällande lydelse

om den nedre åldersgräns som är en förutsättning för arbetslöshetspension har även en förmånstagare som är född år 1931 och som senast den 30 juni 1986 uppfyller de i mom. nämnda pensionsvillkoren rätt att få arbetslöshetspension.

9 b §

Invalidpension på grundval av invaliditet som har inträffat efter att anställningen upphörde beviljas antingen som full pension eller som delpension. Full invalidpension beviljas vid tillämpningen av 9 § 1 mom. c-punkten en förmånstagare vars arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst tre femtedelar under åtminstone ett år. Är arbetsförmågan nedsatt med mindre än detta, men likväl med minst två femtedelar, beviljas pensionen som delpension.

9 c §

Utan hinder av vad 9 § 1 mom. stadgar om erhållande av invalidpension har en förmånstagare som fyllt 55 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrande, lång tid i anställningen, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta sin anställning. Ett villkor är dock att förmånstagaren har upphört med sådant förvärsarbete som avses i en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärsinkomst per månad av dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 2 § 1 mom. i denna lag. En förutsättning för individuell förtidspension är dessutom, fränsett det fall som avses i 9 § 1 mom. d-punkten, att

Föreslagen lydelse

mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa inte längre har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten; en förmånstagare som fått grunddagpenning skall dock förete ett av folkpensionsanstalten utfärdat intyg över att han har fått grunddagpenning för de dagar som motsvarar maximiantalet dagar enligt nämnda lagrum.

Vid fastställande av pensionen anses förmånstagaren ha blivit arbetslös den dag för vilken till honom första gången har utbetalats arbetslöshetsdagpenning under de 60 senast förflutna veckorna, räknat från en dag som infaller tidigast en månad före den dag då det i 1 mom. 3 punkten nämnda intyget utfärdats av arbetskraftsmyndigheten.

9 b §

I 9 § 1 mom. b- och c-punkten nämnd invalidpension beviljas antingen som full pension eller som delpension. Härvid beviljas full invalidpension förmånstagare vars arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst $\frac{3}{5}$ under åtminstone ett år. Är arbetsförmågan nedsatt med mindre än detta, men likväl med minst $\frac{2}{5}$, beviljas pensionen som delpension. Invalidpension som beviljas i form av delpension utgör hälften av full invalidpension.

9 c §

Utan hinder av vad 9 § 1 mom. stadgar om erhållande av invalidpension har en förmånstagare som fyllt 58 år rätt att få invalidpension i form av individuell förtidspension, om hans arbetsförmåga, med beaktande av sjukdom, lyte eller skada, faktorer förknippade med åldrande, lång tid i anställningen, ett för honom påfrestande och slitsamt arbete samt arbetsförhållandena, varaktigt har nedgått i sådan grad att det inte skäligen kan förutsättas att han skall fortsätta sin anställning. Ett villkor är dock att förmånstagaren har upphört med sådant förvärsarbete som avses i en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare eller att hans förvärsinkomst per månad av dessa arbeten kan uppskattas bli i genomsnitt mindre än det belopp som avses i 2 § 1 mom. i denna lag. Med undantag av det fall som avses i 9 § 1 mom. d-punkten och det fall att förmånstagaren är berättigad till ålders-

Gällande lydelse

då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionstid även kan räknas den tid som återstår till pensionsåldern eller till avgångsåldern, om denna är lägre.

Förmånstagaren har rätt till förhandsbesket om huruvida han uppfyller de i första eller sista meningen i 1 mom. och de i 2 mom. nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas enligt 23 §. Ett positivt förhandsbesked är bindande för statskontoret, om en därpå grundad ansökan om pension görs inom sex månader från det beslutet vann laga kraft.

9 d §

Rätt till deltidspension har en förmånstagare som har fyllt 58 år.

2) om han innan deltidspensionen börjar uppfyller de villkor i fråga om anställnings- och pensionstid som 8 § 1 mom. andra meningen stadgar för ålderspension vid lägre ålder än 65 år och om han under denna tid har haft en sådan anställning på heltid att hans arbetsförtjänst enligt denna lag eller arbetsförtjänst av en i denna lag angiven anställning och av verksamhet som omfattas av de stadganden som nämns i 8 § 4 mom. lagen pension för arbetstagare sammanlagt är minst fyra gånger det belopp som nämns i 2 § 1 mom. denna lag.

10 §

Pensionen beräknas särskilt för varje anställning. I fråga om varje anställning utgör pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 1/12 procent för tiden före den 1 juli 1962 och från denna tidpunkt 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen. I fråga om sådan anställning som har börjat efter den 31 december 1992 utgör pensionens belopp dock för varje till pensionstiden hän-

Föreslagen lydelse

pension vid en ålder som är lägre än 65 år enligt någon annan lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, är en förutsättning för individuell förtidspension dessutom att då den individuella förtidspensionen fastställs, såsom pensionstid även räknas den tid som återstår till pensionsåldern eller till avgångsåldern om denna är lägre.

Förmånstagaren har rätt till förhandsbesked om huruvida han uppfyller de i första och sista meningen i 1 mom. och de i 2 mom. nämnda villkoren för pension. Ändring i beslutet får sökas enligt 23 §. Ett positivt förhandsbesked är bindande för statskontoret, om en därpå grundad ansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetsgivaren och arbetstagaren avtalad längre tid från det beslutet vann laga kraft.

9 d §

Rätt till deltidspension har en förmånstagare som har fyllt 58 år.

2) om han under en tid av sex månader omedelbart före deltidspensionens början haft oavbrutet fortgående anställning och har sammanlagt minst tre år pensionsstid under fem år omedelbart före deltidspensionens början och om han under denna tid har haft en sådan anställning på heltid, där hans arbetsförtjänst enligt denna lag eller arbetsförtjänst av en i denna lag angiven anställning och av verksamhet som omfattas av de stadganden som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare sammanlagt är minst fyra gånger det belopp som nämns i 2 § 1 mom. i denna lag.

10 §

Pensionen beräknas särskilt för varje anställning. I fråga om varje anställning uppgår pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad till 1/12 procent för tiden före den 1 juli 1962 och från denna tidpunkt fram till den 31 december 1994 till 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen. Från och med den 1 januari 1995 utgör pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 1/8

Gällande lydelse

förlig hel månad 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen.

Om förmånstagaren inte har en anställning som börjat efter den 31 december 1992 utgör pensionens belopp dock i fråga om varje anställning för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 11/60 procent av den pensionsgrundande lönen.

De pensioner som har fastställts för varje anställning skall sammanräknas. Pensionernas sammanlagda belopp får, om 1 mom. tillämpas, uppgå till högst 60 procent och, om pensionen beräknas med tillämpning av 2 eller 3 mom., till högst 66 procent av den högsta pensionsgrundande lönen för pension som beräknas i enlighet med denna lag, då pensionstiden är minst två år. Finns ej sådan pension, får pensionernas sammanlagda belopp *då 1 mom. tillämpas* uppgå till högst 60 procent och *då 2 eller 3 mom. tillämpas* till högst 66 procent av den högsta pensionsgrundande lönen för pension som beräknas enligt denna lag. Har en förmånstagare på grundval av anställning som har beaktas för en pension enligt denna lag rätt till pension även med stöd av lagen om pension

Föreslagen lydelse

procent av den pensionsgrundande lönen. I fråga om i 1 § 3 mom. avsedd ny förmånstagares anställning som har börjat efter år 1992 är pensionens belopp dock även för varje till pensionstiden hänförlig hel månad som hänför sig till tiden före år 1995 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen. Från och med den 1 januari 1995 utgör dock pensionens belopp för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 1/6 procent av den pensionsgrundande lönen räknat från ingången av den månad som följer efter månaden under vilken en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare fyller 55 år, och från och med 1 januari 1994 för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 5/24 procent av den pensionsgrundande lönen räknat från ingången av det år under vilket en i 1 § 3 mom. avsedd ny förmånstagare fyller 60 år, dock inte till den del tiden mellan arbetsförmågans eller arbetslöshetens början och pensionsåldern eller avgångsåldern, om denna är lägre, räknas såsom pensionstid i enlighet med 5 a § eller med stöd av 5 § 4 mom. den tid under vilken förmånstagaren erhållit pension.

Pensionsbeloppet för en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare är dock fram till den 31 december 1994 för varje till pensionstiden hänförlig hel månad 11/60 procent av den pensionsgrundande lönen. Detsamma gäller pension som har beviljats en förmånstagare enligt de i 8 § 5 mom. nämnda stadgandena eller bestämmelserna och som har räknats för anställningstiden fram till 31 december 1994 enligt motsvarande stadganden som i detta moment.

De pensioner som fastställs för varje anställning skall sammanräknas. För en sådan i 1 § 3 mom. denna lag nämnd gammal förmånstagare som är född efter år 1959 eller som inte före utgången av år 1994 har minst fem år anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid och för i nämnda lagrum avsedd ny förmånstagare får pensionernas sammanlagda belopp uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen för pension som beräknas i enlighet med denna lag, då pensionstiden är minst två år. Finns ej sådan pension, får pensionernas sammanlagda belopp uppgå till högst 60 procent av den högsta pensionsgrundande lönen enligt denna lag. I fråga om andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare samt förmånstagare som

Gällande lydelse

för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, eller har han på grundval av anställning som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare, eller har han på grundval av verksamhet som avses i 6 § 1 mom. 3 punkten c-underpunkten rätt till pension från en internationell organisation eller ett internationellt samarbetsorgan eller för uppdrag inom det internationella utvecklingssamarbetet med beaktande av minst fem års verksamhet eller har han på grundval av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare rätt även till sådan pension eller motsvarande förmån från utlandet i vars kostnader staten har deltagit, avdras från pension som betalas enligt denna lag

1) ett belopp som utgör 1/8 procent av den pensionsgrundande lönen för varje till pensions-tiden hänförd månad, för vilken den inkomst som erhållits från staten har beaktats för pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, samt dessutom för en sådan tid mellan invaliditetens eller arbetslöshetens början och uppnåendet av pensionsåldern som räknats till godo för pension enligt denna lag, om den inkomst som svarar mot denna tid har beaktats för ovan nämnd pension och denna helt eller delvis grundar sig på inkomst från anställning hos staten,

2) pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

3) pension som betalas av en internationell organisation eller ett internationellt samarbetsorgan eller som betalas på grundvalen av uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete, till den del den baserar sig på andra premier än sådana som uppburits hos förmånstagaren, och på samma anställningstid som pension enligt denna lag, och

4) pension eller motsvarande förmån från utlandet på grundval av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare, till den del pensionen eller förmånen baserar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

varvid avdrag, som till följd av andra pen-

Föreslagen lydelse

på grundval av de i 8 § 5 mom. nämnda stadgandena eller bestämmelserna har beviljats pension enligt 2 mom. och som före utgången av år 1994 har minst fem år pensionstid enligt denna lag, bestäms pensionerna dock i procent av den ovan nämnda pensionsgrundande lönen på grundval av anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid till utgången av år 1994, på följande sätt:

Pensionstid minst	Pensionernas maximibelopp
30 år	66 procent
25 år	65 procent
20 år	64 procent
15 år	63 procent
10 år	62 procent
5 år	61 procent

Har en förmånstagare på grundval av anställning som avses i 5 § 5 mom. 2 eller 3 punkten rätt till pension även med stöd av lagen om pension för arbetstagare eller om han på grundval av verksamhet som avses i 6 § 1 mom. 3 punkten c-underpunkten har rätt till pension från en internationell organisation eller ett internationellt samarbetsorgan eller för uppdrag inom det internationella utvecklingssamarbetet med beaktande av minst fem års verksamhet eller om han på grund av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare har rätt även till sådan pension eller motsvarande förmån från utlandet i vars kostnader staten har deltagit, avdras från pension som betalas enligt denna lag:

1) pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, till den del den grundar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

2) pension som betalas av en internationell organisation eller internationellt samarbetsorgan eller som betalas på grundval av uppdrag inom internationellt utvecklingssamarbete, till den del den baserar sig på andra premier än sådana som uppburits hos förmånstagaren och på samma anställningstid som pension enligt denna lag, och

3) pension eller motsvarande förmån från utlandet på grundval av anställning hos staten i egenskap av i utlandet anställd arbetstagare, till den del den baserar sig på samma anställningstid som pension enligt denna lag,

varvid avdrag som till följd av andra pen-

Gällande lydelse

sioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare, inte skall beaktas. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

Förmån som motsvarar *en* i 4 mom. 4 punkten nämnd pension avdras från pension enligt denna lag, i enlighet med de beräkningsgrunder som fastställs av finansministeriet.

10 a §

Beloppet av en såsom delpension beviljad invalidpension utgör hälften av den fulla invalidpensionen. Är förmånstagaren född före den 1 januari 1927 utgör delpensionen likväld följande procenttal av den fulla pensionen:

Födelseår	Delpensionen i procent av den fulla pensionen
1919 eller tidigare	66
1920	64
1921	62
1922	60
1923	58
1924	56
1925	54
1926	52

Föreslagen lydelse

sioner och ersättningar skall göras från pension som betalas enligt lagen om pension för arbetstagare inte skall beaktas. Angående pensionens maximibelopp gäller i övrigt vad som stadgas nedan.

En förmån som motsvarar i 6 mom. 3 punkten nämnd pension avdras från pension enligt denna lag i enlighet med de beräkningsgrunder som fastställs av finansministeriet.

10 a §

Annan pension än deltidspension höjs med ett arbetspensionstillägg, om förmånstagaren har fått

1) dagpenning avvägd enligt förtjänsten med stöd av lagen om utkomstskydd för arbetslösa,

2) förtjänststöd enligt lagen om arbetskrafts- politisk vuxenutbildning,

3) personligt stöd för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning enligt statstjänstemannalagen, grundskolelagen, gymnasielagen eller lagen om utbildnings- och avgångsbidragsfonden, eller

4) rehabiliteringspenning enligt de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som nämns i 8 § 4 mom. i lagen om pension för arbetstagare eller enligt lagen om rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsstadgandena inom olycksfalls- eller trafikförsäkringen, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som tillägg till pensionen.

I 1 mom. nämnd förmån berättigar inte till arbetspensionstillägg, om förmånen har betalats

1) för tiden före ingången av det kalenderår under vilket förmånstagaren har fyllt 23 år,

2) för tiden före det kalenderår under vilket arbetstagaren första gången har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som berättigar till pension enligt en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, eller för det nämnda kalenderåret,

3) för det kalenderår under vilket förmånstagaren har varit i tjänste- eller arbetsförhållande eller i företagarverksamhet som omfattas av en lag, ett pensionsreglemente eller en pensionsstadga som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, om inte förmånstagaren under samma år har intjänat lön som avses i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden till minst det gränobelopp som avses i 5 § 2 mom. i nämnda lag, eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4) för det år under vilket pensionsfallet inträffar.

Arbetspensionstillägget beräknas så att pensionens belopp multipliceras med det antal månader för vilka en i 1 mom. nämnd förmån har betalats (förmånsmånader), varefter produkten divideras med det tal som erhålls då antalet förmånsmånader subtraheras från antalet sådana fulla månader som ingår i tiden från det att förmånstagaren har fyllt 23 år, dock tidigast räknat från den 1 juli 1962, till det han uppnår 65 års ålder. Förmånsmånaderna bestäms särskilt för varje förmånsslag såsom fulla månader på basis av det sammanlagda antalet sådana dagar, för vilka förmånstagaren har uppburet förmån som enligt 1 mom. berättigar till arbetspensionstillägg. Då förmånsmånaderna bestäms, används som divisor för dagarna beträffande varje förmånsslag det antal dagar för vilka förmånen i genomsnitt högst kan betalas per månad.

I fråga om en förmånstagare som har förkortad arbetsdag i enlighet med 18 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller som har mottagit deltidsarbete i enlighet med lagens 19 § används såsom antal arbetslöshetsdagar det antal fulla dagpenningar som motsvarar de uppburna dagpenningarna.

10 b §

Beviljas ålderspension enligt 8 § 2 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av månaden efter den då pensionsåldern 63 år uppnås, om pensionen bestäms med tillämpning av 10 § 2 mom., och före ingången av månaden efter den då pensionsåldern 65 år uppnås, om pensionen bestäms med tillämpning av 10 § 1 mom. Minskningen beräknas på den samordnade pension som förmånstagaren har intjänat fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 % av den i enlighet med 12 § samordnade pension som förmånstagaren enligt de stadganden som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare har intjänat för eden tidpunkt då deltidspensionen börjar. Har förmånstagaren rätt till deltidspension också med stöd av något annat ovan nämnt stadgande och minskar den begränsning som här avses deltidspensionen,

10 b §

Beviljas ålderspension enligt 8 § 2 mom. i förtid, minskas pensionen med en halv procent för varje månad för vilken pensionen utbetalas före ingången av månaden efter den då pensionsåldern uppnås. Minskningen beräknas på den samordnade pension som förmånstagaren har intjänat fram till den tidpunkt då pensionen börjar.

Deltidspensionens maximibelopp är 75 procent av den i enlighet med 11 eller 12 § samordnade pension som förmånstagaren enligt de stadganden som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare har intjänat före den tidpunkt då deltidspensionen börjar. Har förmånstagaren rätt till deltidspension också med stöd av något annat ovan avsett stadgande och minskar den begränsning som här avses

Gällande lydelse

görs minskningen enligt dessa stadganden i förhållande till de pensionsrättigheter som har intjänats enligt dem.

11 §

Då pension beviljas med tillämpning av 10 § 1 mom. denna lag, beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare.

12 §

När pension beviljas med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom., beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare. Samordningsgränsen erhålls genom att av samordningsgrunden tas 66 procent, varifrån om samordningsgrunden överstiger 586 mark avdras 6 procent av den överskjutande delen, dock högst ett belopp som motsvarar folkpensionens basdel. Vid samordning av såsom delpension beviljad invalidpension utgör samordningsgränsen 30 procent av samordningsgrunden.

Vid samordningen beaktas, utöver de i 8 § lagen om pension för arbetstagare nämnda prestationerna, för varje barn som inte har fyllt 16 år de barn tillägg som betalas enligt 29 § folkpensionslagen. Har pension enligt denna lag beviljats med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom., beaktas den likväl oförändrad vid sam-

Föreslagen lydelse

deltidspensionen, görs minskningen enligt dessa stadganden i förhållande till de pensionsrättigheter som intjänats och samordnats enligt dem.

11 §

Då pension beviljas en ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare. Ålderspensioner som har beviljats i förtid beaktas vid samordningen utan den minskning som beror på att pensionen utbetalas i förtid.

12 §

När pension beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. beräknas pensionens maximibelopp i tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare. För en sådan gammal förmånstagare som är född efter år 1959 eller som inte före utgången av år 1994 har minst fem år anställningstid som enligt denna lag räknas såsom pensionstid fås dock samordningsgränsen genom att av samordningsgrunden tas 60 procent, varifrån om samordningsgrunden överstiger 568 mark, avdras 6 procent av den överskjutande delen, dock högst ett belopp som motsvarar folkpensionens basdel. När pensionen för andra än i detta moment avsedda gamla förmånstagare samordnas används dock i stället för sagda 60 procent ett procenttal enligt följande tabell, vilket bestäms enligt anställningstid enligt denna lag som räknas såsom pensionstid till utgången av år 1994:

<i>Pensionstid minst</i>	<i>Procent</i>
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61

Vid samordning av såsom delpension beviljad invalidpension utgör samordningsgränsen 30 procent av samordningsgrunden.

Vid samordningen beaktas de i 8 § lagen om pension för arbetstagare nämnda prestationerna. Pension enligt denna lag som beviljats en i 1 § 3 mom. avsedd gammal förmånstagare beaktas likväl oförändrad vid samordningen. Ålderspensioner som har beviljats i förtid beaktas vid samordningen utan den minskning som

Gällande lydelse

ordningen. Överskrider det sammanlagda beloppet av prestationerna samordningsgränsen, avdras den överskjutande delen från pension som betalas enligt denna lag. *Den del av pension enligt denna lag, som har avdragits från pensionen på grund av barn tillägg till folkpensionen, läggs till pensionen då barnet har fyllt 16 år.*

Till en ålderspensionstagare betalas, till dess han får rätt till pension enligt folkpensionslagen, i kompletteringsdel vad som med anledning av att folkpensionen beaktas har avdragits från pension enligt denna lag. Kompletteringsdel betalas dock inte till den som får förtida ålderspension.

Folkpensionens basdel och barn tillägg enligt 29 § folkpensionslagen beaktas under varje kalenderår till det belopp som de uppgår till den 1 november föregående kalenderår.

13 §

Pensionsbeloppet skall beräknas

ånyo, om förmånstagare, sedan pensionen beräknats på ovan stadgat sätt, befinns ha rätt till pension, dagpenning, livränta eller ersättning som skall beaktas då pensionsbeloppet beräknas; eller

om beloppet av dylik pension, dagpenning, livränta eller ersättning ändras till följd av självrättelse eller sökande av ändring; samt

på ansökan av förmånstagare, om pensions, dagpenningens, livräntans eller ersättningens belopp väsentligt förändrats.

15 §

Ålders- och invalidpension betalas, om inte annat följer av *stadgandena* i 15 a §, från ingången av månaden näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit, likväl tidigast från ingången av månaden näst efter den då löneutbetalningen upphört. Arbetslöshetspension betalas från ingången av den kalendermånad som följer närmast efter det två månader förflutit från den tidpunkt då intyg som avses i 9 a § 1 mom. utfärdats av folkpensionsansalten eller arbetslöshetskassa eller, om pensionen beviljas på grund av att maximitiden för dagpenning avvägd enligt förtjänsten uppnåtts, från ingången av den månad som följer närmast efter det intyget utfärdades.

Ålders- eller invalidpension beviljas inte utan

Föreslagen lydelse

beror på att pensionen utbetalas i förtid. Överskrider det sammanlagda beloppet av prestationerna samordningsgränsen, avdras den överskjutande delen från pension som betalas enligt denna lag.

Till en ålderspensionstagare betalas, till dess han får rätt till pension enligt folkpensionslagen, i kompletteringsdel *det belopp* som med anledning av att folkpensionen beaktas har avdragits från pension enligt denna lag. Kompletteringsdel betalas dock inte till den som får förtida ålderspension.

Folkpensionens basdel beaktas under varje kalenderår till det belopp som den uppgår till den 1 november föregående kalenderår.

13 §

Samordning som avses i 11 och 12 § görs på nytt i tillämpliga delar i enlighet med 8 § lagen om pension för arbetstagare.

15 §

Ålders- och invalidpension betalas, om inte annat följer av 15 a §, från ingången av månaden näst efter den under vilken rätten till pension uppkommit, *i fråga om annan pension än delinvalidpension* likväl tidigast från ingången av månaden näst efter den då löneutbetalningen upphört. *Individuell förtidspension betalas i enlighet med vad som stadgas ovan dock tidigast från ingången av månaden näst efter den då ansökan om pension gjordes eller förhandsbesked begärdes.* Arbetslöshetspension betalas från ingången av månaden näst efter den under vilken förmånstagaren uppfyller de i 9 a § 1 mom. nämnda förutsättningarna för pensionen.

Ålders- eller invalidpension beviljas inte utan

Gällande lydelse

grundad anledning retroaktivt för längre tid än ett år innan pensionsansökningen gjordes. Arbetslöshetspension eller deltidspension beviljas inte för längre tid än 6 månader före månaden efter den tidpunkt då ansökningen gjordes.

Understiger beloppet av ålderspension eller sådan invalidpension, som beviljats med tillämpning av 10 § 1 mom., i denna lag, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § 2,50 mark i månaden, kan pensionen utbetalas i ett för allt, varvid beloppet beräknas enligt av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder för tillämpning av 19 b § lagen om pension för arbetstagare. Den som erhållit dylik betalning i ett för allt är därefter icke berättigad till pension för den tjänstgöring, på vilken pension som motsvarar utbetalningen i ett för allt är baserad. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbetalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsförmåga fortgår efter den bestämda tidens utgång. Ovan avsett markbelopp justeras årligen från ingången av januari månad i enlighet med det löneindexantal, som fastställs för tillämpning av 9 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

17 §

Är pensionstagare intagen i straffanstalt för att avtjäna frihetsstraff eller förvandlingsstraff för böter eller har han förordnats till intagning i tvångs-, arbets- eller tvångsarbetsinrättning, i lagen om vård av dem, som missbruka berusningsmedel, avsedd vårdanstalt eller annan med dem jämförlig anstalt eller inrättning, avbrytes utbetalningen av pensionen för den tid, under vilken vistelsen i straff- eller annan anstalt överstiger tre månader.

Föreslagen lydelse

grundad anledning retroaktivt för längre tid än ett år innan pensionsansökningen gjordes. Arbetslöshetspension eller deltidspension beviljas inte för längre tid än sex månader före månaden efter den tidpunkt då ansökningen gjordes. *Individuell förtidspension kan av undantags skäl beviljas retroaktivt, dock högst för ett år före månaden näst efter den tidpunkt då ansökningen gjordes.*

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 2,50 mark i månaden, kan pensionen utbetalas i ett för allt, varvid beloppet beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för tillämpning av 19 b § lagen om pension för arbetstagare. Den som erhållit betalning i ett för allt är därefter *inte* berättigad till pension på grundval av samma pensionsfall för den tjänstgöring på vilken pension som motsvarar utbetalningen i ett för allt är baserad. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbetalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen från ingången av januari månad i enlighet med det löneindexantal som fastställs för tillämpning av 9 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare.

17 §

(1 mom. upphävs)

17 a §

Är en förmånstagare minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv söka pension och saknar han förmyndare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av statskontoret godkänd nära

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

18 §

18 §

Förändras förmånstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 9 b § inverkar på pensionens storlek och kan förändringen, med beaktande även av den tid som redan förflutit, uppskattas bli bestående åtminstone under ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av förmånstagaren eller på statskontorets initiativ från början av den månad som närmast följer på förändringen, om inte annat följer av stadgandena i 15 a § 3 mom. Pensionen minskas dock inte för den tid för vilken den redan utbetalts och höjs inte för längre tid än en månad före den kalendermånad som närmast följer efter förmånstagarens ansökan eller statskontorets justeringsbeslut.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete och härvid förtjänar det belopp som avses i 2 § 1 mom. eller mera, kan utan hinder av vad som stadgas i 9 b 2 mom. individuell förtidspension utbetalas enligt samma belopp som delpension enligt 10 a §. Överstiger pensionstagarens förvärvsinkomster dock 3/5 av den pensionsgrundande lönen, utbetalas pensionen inte utan lämnas vilande.

Förändras förmånstagares arbetsförmåga så att förändringen enligt 9 b § inverkar på pensionens storlek och kan förändringen, med beaktande även av den tid som redan förflutit, antas bli bestående åtminstone under ett år, justeras pensionens belopp på ansökan av förmånstagaren eller på statskontorets initiativ från början av den månad som närmast följer på förändringen, om inte annat följer av stadgandena i 15 a §. Pensionen minskas inte för den tid för vilken den redan utbetalts och höjs inte för längre tid än för sex månader före den kalendermånad som närmast följer efter förmånstagarens ansökan eller statskontorets justeringsbeslut. *Invalidpension som har beviljats i form av delpension ändras på ansökan av pensionstagaren till individuell förtidspension från ingången av månaden närmast efter den månad under vilken pensionstagaren har uppfyllt de förutsättningar som stadgas i 9 a § 1 mom., dock inte retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad som följer efter ansökan.*

Utän hinder av vad som stadgas i 3 mom. kan vid indragning av invalidpension beslut fattas om att pensionen skall betalas såsom delpension för viss tid som är kortare än ett år.

Indragen invalidpension kan betalas ut i form av delpension även för kortare tid än ett år. Delpension kan betalas som full pension under den rehabiliteringstid som avses i 18 d § 2 mom.

Om den som uppbär individuell förtidspension börjar förvärvsarbete, varav det enligt 2 mom. följer att pensionen skall betalas enligt samma belopp som delpension eller att den inte alls får utbetalas, ändrar statskontoret pensionsbeloppet eller avbryter pensionsutbetalningen räknat från följande möjliga betalningsperiod. I dessa fall

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

kan statskontoret återkräva de pensionsrater som har betalats utan grund räknat från det att pensionstagaren började förvärvsarbete.

Då arbetet upphör eller minskar så att arbetstagaren har rätt till individuell förtidspension till fullt belopp eller enligt samma belopp som delpension, börjar vilande individuell förtidspension utbetalas räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Av undantagsskäl kan pensionen betalas retroaktivt, dock högst för ett år före den månad som följer efter ansökan.

Vilande individuell förtidspension kan på ansökan av pensionstagaren dras in räknat från ingången av den månad som närmast följer efter ansökan. Om krav på ny utbetalning av vilande individuell förtidspension inte framställs inom fem år räknat från avbrottet, anses det utan särskilt beslut att förtidspensionen upphör vid utgången av denna tid.

18 a §

Arbetskraftsmyndighet skall, efter att ha utfärdat i 9 a § 1 mom. nämnt intyg, med sex månaders mellanrum kontrollera om arbete kan anvisas pensionstagaren. Kan arbete anvisas mottagare av arbetslöshetspension, skall arbetskraftsmyndigheten anmäla detta till statskontoret.

18 a §

(2 mom. upphävs.)

19 §

Beviljas någon, sedan hans med tillämpning av 5 § 2 eller 3 mom. beviljande invalidpension indragits, ny invalidpension på grund av sådan arbetsoförmåga som har börjat innan ett år förflutit sedan den indragna pensionen upphörde, eller blir han senare på grund av samma sjukdom, lyte eller skada på nytt arbetsoförmögen, skall honom beviljas invalidpension enligt samma grunder som i fråga om den indragna pensionen.

19 §

Beviljas någon, sedan hans med tillämpning av 5 § 2 eller 3 mom. beviljade invalidpension indragits, ny invalidpension på grund av sådan arbetsoförmåga som har börjat innan två år förflutit sedan den indragna pensionen upphörde, eller blir han senare på grund av samma sjukdom, lyte eller skada på nytt arbetsoförmögen, skall han beviljas invalidpension enligt samma grunder som i fråga om den indragna pensionen.

Fastställs sådan pension som fastställts med beaktande av den tid som återstår till pensionsåldern eller av motsvarande arbetsförtjänst och som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande eller på företagarkerksamhet, på grund av ny arbetsoförmåga enligt samma grunder som den tidigare pensionen, beaktas inte det arbets- eller tjänsteförhållande eller den företagarker-

Gällande lydelse

Beviljas en förmånstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsförmåga som börjat innan ett år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

20 §

Full invalidpension eller arbetslöshetspension som beviljats med tillämpning av 5 § 2 mom. övergår i ålderspension då anställningen har upphört och pensionstagaren har uppnått pensionsåldern 63 år, i fråga om pensionstagare i tjänsteförhållande dock senast då han uppnår avgångsåldern. I annat fall övergår invalidpension eller arbetslöshetspension i ålderspension då pensionstagaren fyller 65 år. I fråga om sådan pensionstagare som har en anställning som börjat efter den 31 december 1992 övergår pensionen i ålderspension då han uppnår pensionsåldern 65 år.

25 §

Grundlöst erlagt pensionsbelopp må återinrivas även så, att det avdrages från framtida pensionsbelopp. Från det pensionsbelopp, som varje gång skall erläggas, må likväl icke avdragas mera än en sjättedel av den del av pensionsbeloppet, som återstår efter det förskott på pensionsbeloppet i enlighet med lagen om förskottsuppbörd innehållits.

26 §

Kommunernas eller andra offentligrättsliga samfunds myndigheter eller inrättningar, pensionsskyddscentralen, försäkrings- och pensions-

Föreslagen lydelse

samhet som har fortsatt efter det att den tidigare pensionen upphörde såsom till pension berättigande.

Beviljas en förmånstagare som fått rehabiliteringspenning enligt denna lag invalidpension på grund av arbetsförmåga som börjat innan två år förflutit efter att tiden för betalning av rehabiliteringspenning gick ut, skall pensionen fastställas på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat när rehabiliteringsbeslutet fattades.

20 §

Full invalidpension eller arbetslöshetspension övergår i ålderspension då anställningen har upphört och pensionstagaren har uppnått pensionsåldern, i fråga om pensionstagare i tjänsteförhållande dock senast då han uppnår avgångsåldern.

25 §

En grundlöst erlagd förmån får återkrävas även genom kvittning mot framtida pensionsbelopp. Från det pensionsbelopp som varje gång skall erläggas kan dock inte utan pensionstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsbeloppet som återstår efter det förskott på pensionsbeloppet i enlighet med lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78) innehållits.

25 a §

Statskontoret och statens pensionsnämnds lagakraftvunna beslut om återkrav av pension får verkställas på samma sätt som lagakraftvunna domar i tvistemål.

26 §

Kommunernas och andra offentligrättsliga samfunds myndigheter och inrättningar, pensionsskyddscentralen, försäkrings- och pensi-

Gällande lydelse

anstalterna, *de privata arbetsgivarna* och sjukhusen är skyldiga att på anhållan avgiftsfritt meddela statskontoret uppgifter som de innehar och som kan inverka på avgörandet av ett pensionsärende som är under behandling eller på utbetalningen av pension, likväl med iakttagande av vad som i någon annan lag stadgas om tystnadsplikt. För läkarutlåtanden och läkarintyg skall dock betalas skälig ersättning.

Föreslagen lydelse

onsanstalterna och sjukhusen samt myndigheter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 § nämnda förmåner är skyldiga att på begäran avgiftsfritt meddela statskontoret uppgifter som de innehar och som kan inverka på avgörandet av ett pensionsärende som är under behandling eller på utbetalningen av pension, likväl med iakttagande av vad som i någon annan lag stadgas om tystnadsplikt. För läkarutlåtanden och läkarintyg skall dock skälig ersättning betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Stadgandena i 1 § 3 mom., 4 §, 6 § 1 mom. 4 punkten, 8 §, 10 §, 10 a §, 10 b § och 20 § tillämpas inte på förmånstagare som är född före år 1940. På honom tillämpas inte heller ändringarna i 5 § beträffande pensionsålder, ändringarna i 11 § till andra delar än paragrafens sista mening och inte heller ändringarna i 12 § till andra delar än att barentillägg enligt folkpensionslagen inte skall beaktas. Stadgandena i 8 § 1 mom. tillämpas från och med den 1 januari 1995. Stadgandena i 8 § 5 mom. i lagen om statens pensioner vilket upphävs genom denna lag tillämpas till och med den 31 december 1994 på alla förmånstagare och därefter på förmånstagare som är födda före den 1 januari 1940.

Lagen tillämpas på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet inträffar sedan lagen har trätt ikraft. Stadgandena i 18 § 3 och 6—9 mom. tillämpas dock på även på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat innan lagen har trätt i kraft.

Utan hinder av vad som stadgas i 3 mom. tillämpas 1 § 8 och 9 mom. i denna lag på anställningar som är i kraft när lagen träder i kraft.

Om en förmånstagare, som har fyllt 54 år före den 1 januari 1994, har anställning som sagda dag har fortgått minst tio år, avslutas anställningen i enlighet med 1 § 8 mom. vid utgången av år 1994, om villkoren i nämnda moment uppfylls.

På en förmånstagare som har fyllt 55 år innan denna lag trätt i kraft och som då lagen träder i kraft har rätt till dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa tillämpas fortfarande 9 a § lagen om statens pensioner sådant detta lagrum lyder när denna lag träder i kraft. När stadgandet tillämpas anses förmånstagaren ha

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

rätt till dagpenning även under den självrisktid som avses i 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

Utan hinder av vad som i 9 c § 1 mom. stadgas om den nedre åldersgränsen för individuell förtidspension behåller en förmånstagare som är född före år 1940 rätten att få individuell förtidspension när han har fyllt 55 år. Stadgandena i 9 c § 3 mom. tillämpas på förhandsbesked som ges medan lagen är i kraft.

Lagens 10 a § tillämpas endast på sådana förmånstagare i fråga om vilka tillväxtprocenttalet enligt 10 § lagen om statens pensioner eller sammanlagda tillväxtprocenttal för pensioner enligt lagen om statens pensioner är mindre än 60. När den nämnda paragrafen tillämpas beaktas inte i paragrafen nämnda förmåner som har betalats innan denna lag trädde i kraft.

Ändringarna i 12 § 3 och 5 mom. tillämpas även på pensionsfall som har inträffat innan lagen har trätt i kraft till den del det är frågan om att barntillägg som utbetalas enligt 29 § folkpensionslagen inte skall beaktas. Härvid beaktas inte barntillägg som betalas för barn som fötts sedan lagen har trätt i kraft. Om folkpensionens barntillägg för minst tre barn har beaktats vid samordning när lagen träder i kraft, fogas till pensionen räknat från det lagen träder i kraft den del av pension enligt lagen om statens pensioner som avdragits från pensionen på grund av sagda barntillägg.

Utan hinder av vad som stadgas i ikraftträdelsestadgandena i lagen den 3 februari 1989 om ändring av lagen om statens pensioner (103/89) är det inte ett villkor för tillämpning av stadgandena om valrätt och i nämnda stadgande avsedd pensionsålder, att förmånstagaren har rätt till pension med tillämpning av 10 § 2 mom. Stadgandena om nämnda valrätt och pensionsålder tillämpas dock inte på en sådan efter år 1939 född ny förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. och som har fått deltidspension eller individuell förtidspension enligt lagen om statens pensioner. För en i detta moment avsedd förmånstagare som har rätt att välja pensionsålder och som har minst 30 år anställningstid som räknas såsom pensionstid enligt lagen om statens pensioner är pensionens tillväxtprocenttal minst 60. Den tillväxt som saknas fogas till förmånstagarens sista anställning. Detta moment tillämpas från och med den 1 januari 1995.

Det belopp som anges i 12 § 1 mom. motsva-

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

rar det löneindex tal som fastställts för år 1966 och det belopp som anges i 15 § 5 mom. motsvarar det löneindex tal som fastställts för år 1978.

Lagens 25 a § tillämpas på beslut som givits sedan lagen har trätt i kraft.

Pension som beviljas en gammal förmånstagare som avses i 1 § 3 mom. betraktas när 5 § lagen angående införande av lagen om statens pensioner (281/66) tillämpas såsom pension som beviljas med tillämpning av 10 § 2 eller 3 mom. lagen om statens pensioner.

2.

Lag

om ändring av ikraftträdelsestadgandet i lagen om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut ändras 2 mom. i ikraftträdelsestadgandet i lagen den 30 december 1992 (1599/92) om ändring av lagen om statens pensioner som följer:

*Gällande lydelse**Förslag*

Denna lag tillämpas på förmånstagare som har en anställning som omfattas av lagen om statens pensioner och som börjat efter den 31 december 1992. Lagen tillämpas inte på förmånstagare, vars anställning har varit i kraft innan lagen trädde i kraft och som fortsätter utan avbrott.

Denna lag tillämpas på förmånstagare vilka är födda efter år 1939 och vilka har en anställning som omfattas av lagen om statens pensioner och som börjat efter år 1992. Lagen tillämpas inte på förmånstagare vars anställning har varit i kraft innan lagen trädde i kraft och som fortsätter utan avbrott.

Denna lag träder i kraft den 199 .

Denna lag tillämpas på pensionsfall som har inträffat den 1 januari 1993 eller därefter.

3.

Lag

om ändring av lagen om statens familjepensioner

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/68) 6 § 2 mom., 7 c §, 8 §, 12 § 5 mom., 17 §, 22 § 1 mom. och 23 § 1 mom.,

av dessa lagrum 6 § 2 mom. och 7 c § sådana de lyder i lag av den 9 februari 1990 (103/90), 8 § sådan den lyder ändrad genom sistnämnda lag och lag av den 4 juli 1969 (440/69) samt 12 § 5 mom. sådant det lyder i lag av den 21 augusti 1987 (714/87), samt

fogas till 6 §, sådan den lyder i nämnda lag av den 9 februari 1990, ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom., samt till lagen en ny 22 a § som följer

Gällande lydelse

Förslag

6 §

Om familjepension beviljas efter en förmåns-
låtare som hade rätt till pension med tillämp-
ning av 10 § 2 eller 3 mom. lagen om statens
pensioner, är samordningsgränsen dock 66
procent av samordningsgrunden. Från samord-
ningsgränsen avdras för varje barn som är
förmånstagare grundbeloppet av barnpension-
en enligt familjepensionslagen (38/69) samt,
om också en efterlevande make är förmånsta-
gare enligt denna lag, beloppet av basdelen av
efterlevandepensionen enligt familjepensionsla-
gen. Som avdrag beaktas dock inte mer än 33
procent av samordningsgrunden. Då en tidiga-
re make till förmånslåtaren får familjepension i
stället för den efterlevande, avdras vid samord-
ningen inte beloppet av basdelen av efterlevan-
depensionen enligt familjepensionslagen.

6 §

Om familjepension beviljas efter en förmåns-
låtare, som var i 1 § 3 mom. lagen om statens
pensioner avsedd gammal förmånstagare, är
samordningsgränsen dock ett procenttal enligt
följande tabell vilket bestäms på grundval av
förmånstagarens anställningstid som enligt lagen
om statens pensioner räknas såsom pensionstid
till utgången av år 1994:

Pensionstid minst	Procent
30 år	66
25 år	65
20 år	64
15 år	63
10 år	62
5 år	61
under 5 år	60

Från samordningsgränsen avdras för varje
barn som är förmånstagare grundbeloppet av
barnpensionen enligt familjepensionslagen
(38/69) samt, om också en efterlevande make är
förmånstagare enligt denna lag, beloppet av
basdelen av efterlevandepensionen enligt famil-
jepensionslagen. Som avdrag beaktas i procent
av samordningsgrunden dock inte mer än hälft-
ten av procenttalet enligt tabellen. Då en tidiga-
re make till förmånslåtaren får familjepension
i stället för den efterlevande maken, avdras vid
samordningen inte beloppet av basdelen av
efterlevandepensionen enligt familjepensionsla-
gen.

7 c §

Utöver vad som stadgas i 7 b § förrättas
pensionsjämkning på nytt endast om en efter-

7 c §

Utöver vad som stadgas i 7 b § förrättas
pensionsjämkning på nytt endast om en efter-

Gällande lydelse

levande make beviljas sådan pension som nämns i 7 § 1 mom. i någon annan form än deltidspension eller om efterlevandepensionens belopp ändras på grund av en ny samordning enligt 8 §. Härvid tillämpas samma pensionsjämningsgrund som när pensionsjämningsförrättades första gången.

8 §

Familjepensionens belopp räknas ut på nytt om förmånstagaren, sedan familjepensionen har beräknats på det sätt som stadgas ovan, konstateras ha rätt till familjepension eller någon annan ersättning som skall beaktas när pensionsbeloppet räknas ut. Likaså räknas familjepensionens belopp ut på nytt då en efterlevande make eller ett barn upphör att vara förmånstagare eller om ett barn som är förmånstagare blir föräldralöst på det sätt som avses i 5 § 3 mom.

Familjepensionens belopp räknas även ånyo på ansökan, om beloppet av annan familjepension eller ersättning, som påverkar beloppet av familjepensionen, väsentligen förändrats.

12 §

När familjepension utbetalas i ett för allt skall i tillämpliga delar iaktas 15 § 4 mom. lagen om statens pensioner.

17 §

Är förmånstagare minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv ansöka om familjepension och saknar han förmyndare eller för ändamålet tillförordnad god man, må en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person, som huvudsakligen dragit försorg om honom, i egenskap av bevakare av hans intressen föra hans talan i ärende rörande familjepension, som utgår enligt denna lag. Den som fyllt 18 år må även, såvida icke särskilt hinder föreligger, själv göra ansökan rörande sin pension.

Under ovan i 1 mom. stadgade förutsättningar må statskontoret även utbetala familjepension till nära anhörig till pensionstagaren eller ock så till annan person eller till sådan familjepensionstagare som fyllt 18 år

22 §

Utan grund utbetald familjepension må åter-

Föreslagen lydelse

levande make beviljas sådan pension som nämns i 7 § 1 mom. i någon annan form än deltidspension. Härvid tillämpas samma pensionsjämningsgrund som när pensionsjämningsförrättades första gången.

8 §

Samordning som avses i 6 § görs på nytt i tillämpliga delar enligt 8 a § lagen om pension för arbetstagare.

12 §

När familjepension utbetalas i ett för allt skall 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner i iaktas i tillämpliga delar.

17 §

Är förmånstagaren minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv ansöka om familjepension och saknar han förmyndare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller familjepension enligt denna lag.

Under de förutsättningar som anges i 1 mom. kan statskontoret även betala ut familjepensionen till en nära anhörig eller någon annan person.

22 §

Utan grund utbetald familjepension får åter-

Gällande lydelse

rindrivas även så att den avdrages från framtida familjepensionsrater. Från den familjepensionsrat som varje gång skall erläggas må dock icke avdragas mera än en sjättedel av den del av familjepensionsraten som återstår, sedan förskott på familjepensionsraten innehållits med stöd av lagen om förskottsuppbörd.

Föreslagen lydelse

krävas även genom kvittning mot framtida familjepensionsrater. Från den familjepension som varje gång skall erläggas får dock inte utan pensionstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av familjepensionsraten som återstår sedan förskott på familjepensionsraten innehållits med stöd av lagen om förskottsuppbörd (418/59) eller källskatt med stöd av lagen om beskattning av begränsat skattskyldig för inkomst och förmögenhet (627/78).

23 §

Kommuns och annat offentligrättsligt samfunds myndighet eller inrättning, pensions-skyddscentralen, försäkrings- och pensionsanstalt samt sjukhus är skyldiga att på begäran avgiftsfritt lämna statskontoret de uppgifter som de förfogar över och som kan inverka på avgörandet av familjepensionsärende, vilket är under behandling, likväl med iakttagande av vad i annan lag är stadgat om tystnadsplikt. För läkarutlåtande och -intyg skall dock skälig ersättning erläggas.

22 a §

Statskontorets eller pensionsnämndens lagakraftvunna beslut om återkrav av familjepension får verkställas på samma sätt som lagakraftvunna domar i tvistemål.

23 §

Kommunernas och andra offentligrättsliga samfunds myndigheter eller inrättningar, pensions-skyddscentralen, försäkrings- och pensionsanstalterna och sjukhusen samt myndigheter och inrättningar som beviljar i 5 a och 10 §§ nämnda förmåner är skyldiga att på begäran avgiftsfritt lämna statskontoret de uppgifter som de förfogar över och som kan inverka på avgörandet av ett familjepensionsärende som är under behandling, likväl med iakttagande av vad som i någon annan lag stadgas om tystnadsplikt. För läkarutlåtanden och läkarintyg skall dock skälig ersättning betalas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lagen tillämpas om förmånslåtaren har avlidit efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 22 a § tillämpas dock på beslut som givits sedan lagen har trätt i kraft.